Контрольный экземпляр

Массо а мехкийн пролетареш, вlaшагlкхета!

Серло

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 18 СЕНТЯБРЬ, 1984 ШУ. ● № 112 (6990). Мах 3 кап.

ХIАРА ДЕННА ОВСАРЕ КЪАХЬЕГА!

Хоам бу КПСС обкома пресс-центро

Телефон 2-66-72

ТАХАН ХЬАЛХАПАТТАРАШТА ЮКЪЕ БА:

УСТАРОВ Абузасан, Грозненски района «Грозненский молочный» совхоза механизатор. ДТ-75 яхача тракторца норма 24 гектари социалистически декхараш 30 гектари йолуш дийнахь цо дlайоькхий гуралье юе культураш 35 гектара тlе. Шен социалистически декхарш культураш дlае ... [illegible] денз цо кхочушдина 117 процент.

ГАНДАЛОЕВ Ардан Ахметович, Малгобекски района М. Горькин цlерагlча колхоза механизатор. Т-150 яхача тракторца ден норма 7 гектар йолуш цо кхуза 13 гектар зябь. Сезон йолаелча денз цо кхузза 340 гектар яьтта, тlаьхьа социалистически декхарш шозза совгlа кхочуш а дина.

ТУМГОВ Хаван — Назрановски района «Маяк» яхача совхоза механизатор. К-700 яхача тракторца цо цхьан дийнахь кхай тlе дисковани яьй 27 гектар, норма 20 гектар йолуш. Сезон йолаелча денз цо обработка яьй 447 гектаре, шен социалистически декхараш 11 процент тlахкхочуш [illegible].

Гуралье юе культураш дlаяра аьтту болуш хи хьетlахтта. Дикагlа йолчу хаамашка хьаьжча, гlуллакх чакхдаккхара республика дукхахча боахамаша дукхагlа хlиштке ерийоах хlамаш дlаяоь агрегаташ, царна дика болх байтна. Дlаштlехьдоаккхача 17 сентябрь хьетlахкхоачаш республика тlахьа ерригаш а гурахьа юе культураш дlаяш 339 агрегат хиннай. Алкха дlадахача кхаь дийнахь цар дlайийнай 6572 гектар. Цхьан дийнахьа тlаккхетар юкъера лаьрхlача 1,7-за дукхагlа я. ХIАМАШ ДIАЕ ЙОЛАЕЛЧА ДЕНЗ РЕСПУБЛИКЕ ДIАЙИННАЙ ГУРАХЬА ЮВ КУЛЬТУРАШ 28,6 ЭЗАР ГЕКТАРА ТIА. Из хул соахка укх хане кхиначунца кийсйча 3300 гектар дукхагlа. Гурахьа культураш дlаяра план кхоачашъяй 14,4 процент.

Сихха хlаараш дlаяш да Грозненски, Сунженски, Надтеречни, Наурски районий дукха боахамаш.

Тlехьаьсаш йолча Урус-Мартановски, Назрановски, Гудермесски районаша дукхагlа кхашка арахьа ела хlамаш дlаяоь агрегаташ, тоабе беза организаторски болх.

РЕСПУБЛИКА АЬХА ЯЬННАЙ 46,3 ЭЗАР ГЕКТАР ЗЯБЬ, из хул аланагlа лаьрхlачох 28,4 процент. Сихха зябь оахаш да Надтеречни, Шалински районий боахамаш, цига юкъера лаьрхlача цхьан дийнахьа аьхад йоагlийоагlача районашка лаьрхlача 330, 190 гектар. Уж районаш хьалха я зябь ахара план кхоачашъеча.

Доагlача тайпара вlаштlехьбаьккхабац из болх Наурски районе, цига аьха зябь планах вахха 11,5 процент мара яц, Гудермесски районе — 22,5, Грозненски районе — 24,6 процент.

ШЕКАРА СВЕКЛА ЕРРИГА КИНЧЬЯЬЙ 19,9 ЭЗАР ТОНН, ЦУ ДАЬКЪЕ ЦХЬАН ДИЙНАХЬА 2,4 ЭЗАР ТОНН. Из заводе дlачуклара график кхоачашъю дукхагlйолча районашца я бlарчча республике а. Хьалхаьтт Гудермесски района боахамаш — сентябрь бутт юкъекхачалехьа цар кхоачашъяьй 166 процент план, Шалински района боахамаша — 167 процент.

Хlана а шекара свекла чуяца доладензадац Назрановски района боахамаш.

РЕСПУБЛИКЕ КИНЧДАЬД 39,9 ЭЗАР ТОНН БАЬЦАДААРАШ, пачхьалкхенна уж дlадалара план кхоачашъяьй 47,4 процент. Задаш кхоачашъеча хьалха латт: Шалински район — планах 88,3 процент, Ачхой-Мартановски — 61,8 процент, Наурски район 61,5 процент кхоачашъяьраш. Пачхьалкхенна баьцадараш дlадалара план кхоачашъеча тlехьаьсе Советски район — задалех 23,3 процент, Ножай-Юртовски район — 31,4 процент, Грозненски район — 35,4 процент.

СОМ ПАЧХЬАЛКХЕНА ДIАБЕННАБ 56,7 эзар тонн, план кхоачашъяьй 37,5 процент. Дика вlаштlехьдаьккхад пачхьалкхенна сом дlабалар Ачхой-Мартановски района боахамашка — планах 51 процент, Шалински Урус-Мартановски районаш хlаране — планах 49 процент. План кхоачашъяра тlехьаьсе Малгобекски район — планах 22 процент, Сунженски — 31, Грозненски — 35 процент.

Лекха къахьегама овсарле йолаш болх бу укх тlехьарча хьа Ассиноски консервни завода коллективо. Ер шу дlадоладелча гlоне цо чакхъяьккхай планал совгlа цхьа миллион совгlа условни банка тайп-тайпара продукци.

Заводо арахеца продукци чlоагlа хоатташи дlаэцаш я бахача наха. Цудухьа сиклашка уллаш кlезига хи йоаккх цо.

Вай республике бахача нахага кхаьча ца lеш, мехка Къулбаседерча городашка, Москве, Урале кхоач укхаза чанхбоахха сом, баьцадарам.

Укх деношка Сийлахь-йоккхача Коталой 40 шу дизара сийна къахьегама вахта дlахьош я заводе бартбола коллектив. Социалистически ахье шоашкара хьожхамаш телаш болх бу бригадаш, участкаш шортта я предприяте.

СУРТАШ ТIА: предприяте дикагlа йола болхло Рамзанова Шахзалан; заводе хьалха латта участок.

З. БАТЧАЕВА суртш.

Говзанчий кхашкара хьувкъам

Дика хьийкъай ялата лаьрхlа хьажкlаш Шалински района «Грозненский» совхоза кхашка. Хlанз уж чуэца болабеннаб боахаме. Белгалданиха деза, цу лоархlамеча кхашанена [illegible] лертта кийчбенна хилар. Дика тоабир йиъ «Херсонец-200» яха низ бола комбайнаш. Иштта тешаме болх бе кийча я совхоза центральни хьаттара хьажкlаш цlенъеш йола механизмаш а.

Хьажкlаш чуэцаре балхаш дlадоладаьц кхаь механизированни звенос. Цу коллективаша кулгалдеш бараш ба цlи хеза говзанчаш. Хьал харча звенона керте латт ерригача а республика вовзаш вола хьажкlаш лелаер Гайтамиров Ширваш. Цуница цхьана болх беш ва Ширване ши воl Говзани Мухьмади. Дукхача хана деза ялата лаьрхlа хьажкlаш кхеш хьабоагlаш, шоай балха говзал кlоаргга lомаль ба шоллагlчен кхоалагlчен звенош кулгалдеш бола механизатораш В. Ваганова Ш. Сутаипова. Цу коллективашка къахьегараш а дукхагlа даьхье цхьан шlеп дезал ба. Хlьта кхоалагlа механизированни звено еррига а Сутаиповгlар ялх вошех латт.

Гайтамиров Ширване кхайнарал хьал а лаьца, хьажкlаш лелаеча ерригача а звеношта чубоагlача механизатороша дош деннад нарарча шера хlара гектара тlара 60—70 центнер фуальяьха хьажкlаш чув.

Кхоккхе а коллектив укх шера коллективни подрядагlа къахьегаш я. Царга дlаеннай эшаш йола техника. Агротехника дlа ма деххара лерттlа гlулакх дир укх шере хьажкlаш дlайийнача лаьттаншта кхаь звенойе чубоагlача механизатороша. Чакхъяьккхар мугlаранта юкъера обработка, хьувкъам чуэца болабалалехьа хьажкlашта цlаьсха а подкормка йир, хий дилаер. Цу дерригне карагlдалийтар карарча шера совхоза хьажкlаш лелаераш лаьхха хьувкъам кхобе. Хlанз, хоза латтача хана хlара сахьатах бизза пайда а ийбеш, ма хулла сихагlа хьувкъам чуэца гlерташ, чукйина къахьегаш боахи совхоза хьажкlаш лелаераш.

Ш. ХУСЕЙНОВ.

Новкъостага ГРИШИН Виктор Васильевичага

КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Советон чlоагlа даькъала вуц Хьо, Коммунистически партен Советски пачхьалкхенн воккха деттель, Хьа кховзткъе итт шу дузача дийнахьа.

Шедарча дег тlера лов тхона Хьо, веза Виктор Васильевич, вай партен советски халкъен ираза дукхача шерашка вахари la бернате гlуллакхаш леладари.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ	СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ	СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

Социалистически Къахьегама Турпала новкъоста В. В. Гришина Ленина ордени «Серп и Молот» яха шоллагlа доше медали яларах дола

СССР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

Коммунистически партенен Советски пачхьалкхененн хьалхашна доккхий хlамаш карагlдувларах а вахча дийнахьа дена кховзткъе итт шу дизарца дунзаденна а Ленина ордени «Серп и Молот» яха шоллагlа доше медали лойла КПСС ЦК Политбюро члени, КПСС Московски городской комитета хьалхарча секретара, Социалистически Къахьегама Турпала, новкъоста Гришин Виктор Васильевичи.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель К. ЧЕРНЕНКО.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

г. Москва, Кремль.
1984 шу. 17 сентябрь.

НАЬКЪА ЛОСТАМ ТЕЛА ЦЕНТР. 14 сентябрь. (ТАСС). 220-гlа ди да Леонид Кизима, Владимир Соловьева, Олег Атькова Лаьттана гонахьарча орбита тlа болх бу.

Дlадахача деношка «Салют-7» — «Союз Т-11» яхача лелхаш йолча комплекса тlа астрофизически тохкамий массехк сери кхоачашъяьй. Советски Союзен Францей специалисташа цхьана

Орбитера хоамаш

хьаьвча «Сирена» яхача телескопа — спектрометра новкъостаца бусташ даьхад Стрелеца Лебеди яхача седкъаьашта юкъерча галактикера лькхачен галактикере йоацачен рентгеновски источникий спектрий.

Тахан дукхагlйола хевиттажа медицински тохкамаш дарa кьоастаьяй. Станце атмосфererча микропримесий состав йистар духьа эксперимент ...я lуйрийна. Мел шаьрех гаьнарен хlама бlаргагу хьожаш тохкамаш де лаьрхlад. Космонавтетохкамхочо Атькоа Олега цlий пробаш хьаэцаргья командирен бортинженерея пхьаьнашкара йlаьхача хава дозал доацача метте волча сага органа чурча биохимически составен хин-туха обменен башхалоний хlоаргaglа аналз яра. Массе оагlорахьара тохкамаш дергда «Чибис» яхача вакуумни костюма чу уттаеча гидростатически давлене имитацена космонавтий дега-пхьаьний система мишта реаци ю хьожаш.

Геофизически экспериментий програмагlа космонавташа кхоачашбу Дунен океана акваторе къаьст-къаьстача районий вешаш дахара а кара лелаеча камерашцен спектрометрашцен суртащ дазара а болх. Иштта экспериментеш е лаьрхlад орбитальни комплексана юхерча атмосфера параметраш миштай хар духьа а.

СОВЕТИЙ МЕХКА ГIОЛАЛА

МИНСК. Вакууме оатхал чlоагlъеши муих ца юийташи бола тlоа тlабуллаш йола плазменни установка яьй Белоруссе lилман Академе электроника института lилманхоша. Кхохнаена плазма хьееш йолча оатхала лоаццача импульсашца тlаюжаш хилар бахьан долаш дlоахдала кхоц метала, цудухьа цо шин свойстваш хувца а хувцац. Метала хьокхаш йола болата инструмент чlоагlъеш йола эттара хьалхара импульсни установка болх бе хlанзале а кийчъеш я Мински тракторни заводе, хlаьта 1985 шера дена республикерча цхьан предприятие серийно арахеца йолаергья уж.

БАКУ. Производственни гlуланхех а ца еш, дезале берашта кхетам баларех отчет йир слесара Р. Ибрагимова Вено Стуруа цlерагlча Бакински гемаш тоадеча завода коммунистий собране. Предприяте партийни организаце чlоагl la уйла тlайохийт нагирхошта кхетам балара хьалхара болхлой бехктохам лакхбара. Отта а яь толаме чакхйоаккхаш я «Дезал — школа — къахьегама коллектив» яха программа.

РИГА. Коартолаш хьалхкера яь ца lеш, хьалхехьчул тlехьатlа уж ца талхийтара а ца йоалийтара а йоакхо елга шоешта дlатlанийцад Латверча дукхьа уж кхееш хургдолча боахамаша. Хlанз цу колхозашен совхозашен городской базашка дlачутелац коартолаш, шоайцига дlаууттаю. ● Коартолаш лелаерий испытана пайда а еаш, агропрома къахьегамхоша кхашта йистто хранилищаш хьаю.

(ТАСС).

КПСС обкоме

Селхан КПСС обкоме хилар Нохч-Гlалгlай АССР правоохранительни органий болхлой совещани. Цига дийцар республике социалистически законности правопорядкой дlахо чlоагlъяра дешаш. Совещани хьайийллар КПСС Нохч-Гlалгlай обкома хьалхарча секретара В. К. Фотеева. Совещане къамаьлаш дир Нохч-Гlалгlай АССР прокурора А. И. Ростова, республика чурча гlулакхий министра декхараш кхоачашдеча А. А. Макаренкос, кхычар.

Совещане отталый боххаш телхаярца лоаттабеча къовсаме правоохранительни органий хьинар айдара хьекъехьара хьадда рекомендаци.

Совещане балха юкъедакъе даьцар Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Х. Х. Бокова, республика Министрий Совета председатель М. А. Керимова, КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара Н. И. Семенова, КПСС обкома бехктокхамеча болхлоша.

ВОРХIАЗЛАГIА ХЕРЖАЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА Х СЕССИ ГУЛЬЯРАХ ДОЛА

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

ворхlазлагlа хержача Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Х сесси гулъе 1984 шера 17 октябре г. Грозне.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь И. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1984 ш., 17 сентябрь.

Мишта кхоачашду декхараш

ФЕРМА ТАРОНАШ

Укх шера кlис бетта пачхьалкхенга 315 тонн шурей 37 тонн дулхи доала декхарийш ба Малгобекски района Гl. Ахриева цlерагlча совхоза хьайбаш лелаераш. Цар хlинале кхоачашдаьд карарча беш лелаераш. Цар хlинзале кхоачашдаьд карарча шера кхаь квартала декхар. Хlаьта, цул совгlа, нахарчера тlех кхы а 30 тонн шура пачхьалкхенна дlахла дига а ба совхоза хьайбаш лелараш.

Совхоза шурий ферме лелабеш 295 етт ба. Гуш ма хиллара, уж дукха а дац. Цхьабакъда, хьла да царна доагlаш дола lуназ де а царгара планагlа йоагlа шура яккха а. Хlана аьлча, дерригa а доахан бруцеллез кхийтта да. Совхоза специалисташа лаьрхlача гучадаьлар цхьан lатто дlадахача шера боахама 300 сомал зе даьлга.

Иштта дар соахка. Бакъда, карарча шера гlулакх кхыча тайпара латт. Доахана пайда бу совхоза. Мишта карагlдаьлар из?

— Кlезига бацар совхозе шура яккхара сдам цlаккха а кхоачашъюлургьяц вайна дерригa а доахан ца хувце, цаморгаш болча lаттагара фу шура йоаккхалургья, ялаш бола скептикаш, — дувц совхоза директора Хасиев Хасне. — Цхьабакъда, дукхагlбараш оптимисташ бар. Уж тешар доагlача бесса хьайбашта lунал дича, царка тайп-тайпара шортта доакъар доаттадича — шура хургйолгах. 1983 шу чакхдаьлча оаха совхоза болхлой собране дийцар хьайбай боахамерча хьалах. Эттара хьалха айттар соахка геттара лоха хинна ферма болхлой къахьегама дисциплина. Беррига а бехи хьайбаш цамогаш хилара дlатlабехкарашпара къаьстар. Царна коаметта хьанийцар къокха бале а, бакъда, къахьегама тlера бола, хьайбаш дезаш бола доярхаш. Йоакхха опыт йолча, бокхагlча доярхай Р. Чичиевай, П. Дебировай, Т. Ахмедовай новкъосталца къонахчар воацача хана lовайир шоай балха говзалаш.

Хийцар хьайбай боахамера кулгалхой а. Керда баьхва совхоза керттера зоотехник Хь. Хулуеви, ферма бригадир М. Абаеви болх хьакъалца вlаштlехьбаккха хиош, дика специалисташ хилар. Коллектива уж безабелар, царех тийшар. Шоай балха тlа эттара керттера лерхlар цар ферме къахьегача наьха йоакхо яр. Тоадир болхлой къахьегамен бытовойн хьалаш. Лоаццача хана дерригача баlамашта механизаци йир, тоайир дукхагlча хана болх ца беш лаьтта хинна ферма потельни, хоза кийчдир ферма цlе уголок чуйоза цlа а. Хlара денна баьча балха итоташ е баьлар, хlаьта хlара декада чакх ме йоал дикагlа къахьийгараш белгалбоахар ахчаш премеш а, цар сийна арахецар «молнеш», ферма ков урагlъухийтар цlе байрахк. Цу дерригне наьха дикагlа къахьега безам оттайтар. Укх хийцар дина къахьегачун боагlаш бола вах бе укхаза хоалга. Тlа-тlа шерагlа ярка болаелар дораркаша юкъе социалистически ях.

— Бакъда, хьайбашта lунал мел дина дича а хlама хургдац, нагахьа сашна царна дlаддала тайп-тайпара шортта доакъар ца хилча, — йоах совхоза керттерча зоотехника Хь. Хутуева. 1983—1984 шерашка хьайбаш lаьгара доахаш доакъар низткъаьла мара тоъаш дацар совхозе. la чакхдалалехьа из кхоача а денна дусургдолаш дар тхо, оаха сихха доакъаре цех болх бе йолаялийта едаре. Цо новкъостал дир тхона тхоашка доладдола доакъар хьожаде а хьайбай продуктивность лох ца ялийта а. Цу тlа, къаьстта чlоагlа тlахьожам лоаттабир доакъар кхоа а беш хьайбашта дlатеддара.

Укхаза белгалданикха деза, соахка доахан lаьгара доахача наьха ерригача районе укх цхьан боахаме мара доакъара цех массаза а болх беш ца хиннилга. Цахаддаш болх беш хиннай из укх аьхкий а. Цох доккха дакъа дина механика Гl. Муцагоевн цунна новкъостал деш волча А. Гайтиевен. Творчески лелабу цар шоай болх. Цхьацца технически кердадалаш юкъе а доаладаь. Тlахlирен Аьхьаден вlаштlехьдаьккхад укх шера шоай цехе барда кийчбелга. Из мел доархlаме да дувца мича эш. Хlана аьлча, хlанззалца кхычахьара хьакххахьа беаш ма барий барда. Иштта дlаоттаьный концентраташ дlа а тохаш, корнеплодаш наг а еш кийчъю цхьаькха цхьа механизм а. Вешта аьлча, укх шера чам болаш хургйи хьайбашта дlахьанхашка хьашдоа доакъар.

Шортта хьайбашта дlадала доакъар хилар — тоам бакхара керттера лард йолга укх шера совхозе дицлалийтадац. Цунна тешал ду укх цифраш: план 2000 тонн йолаш кийчъяьй 2200 тонн силос, 600 тонн йол, планал 900 тонн дукхагlа ча, планагlа йоацаше 750 тонн сенаж. Хlаьта яьча анализо хьахьекхар дерригa кийчдаь доакъар цхьоалагlчен шоллагlчен классагlа долга.

Карара бутт боладуш вар со цу ферме. Гlадвугаш дар цар ферма доахан чулоаттаду ерригa ворнусаш lана кийча хилар.

...Лакхе аз белгал ма даккхара, совхоза шурий ферма коллектив дукхагlча даькъе хlанз кагийча цахах латт. Бакъда, цо новкъарле яьзар гlулакха. Ферме эттара дакхагlа хьокхамаш гойтар къоша доярка Хялиева Мадина я. Иштта дика ньахьег къонача доярхаша Чичаева Хамсатен Зубайраева Зайнапен. Вешта, шой планаш кхоачаш ца еш цхьа доярка яц хlанз ферме.

Х. ШАДИЕВ.

Партийни хроника

КПСС МАЛГОБЕКСКИ ГОРКОМА ПЛЕНУМ

Шоатта дийнахьа, 15 сентябре парте Малгобекски городской комитета пленум хилар. Цо дийцар «Парте ечa отчетийи хоржамийи керттерча итогий а парторганизацей декхарий а хьакъехьерча» КПСС ЦК соцамгара хьадоагIаш дола городской партийни организаце декхараш а партийни организаце гIулакхий стиля методаш эргайоахаш тоаярах йоа бурувтохара балхий Малгобекски управлене отчет а.

Дийнача дешах лаьца пленумо доагIаш дола соцамаш тIаийцар.

Организационни деннаташьежар пленум. КПСС ЦКарча общественни IилмаИ Академе деша воадаш хилар-ца дувзаденнa пленумо парте Малгобекски горкома хьалхарча секретара а бюро члена а декхарех мукъаваьккхар А. И. Алмазов.

Пленумо КПСС Малгобекски горкома хьалхарча секретарала а бюро члена а хержар Т. Д. Албаков.

Пленума балха юкъе дакъа лаьцар цига къамаьл даьча КПСС Нохч-ГIалгIай обкома шоллагIча секретара Д. Г. Завгаева, парте областной комитета бюро членалла кандидате, КПСС обкома организационно-партийни отдела заведующе П. Г. Нащеева.

КОЛЛЕКТИВА ТIУМ

Парте Шалински районни комитета бюро хьежий партгруппаштей цеховой парторганизацештей кулгалдеш «Искра» яхача совхоза партномо бечa балхах долча дешаrа.

Юкхьанцарча парторганизацей боккъо а йолаш, совхозе вIашагIа а ехна болх беш я кхоъ цеховой парторганизация алх партгруппея. Цар болх вIаштIехьбоах перспективни планашца хьежиа, партгруппашка дневникаш леладу. Хоржаш йолча активa юкъе укх шера дукхагIа бе хадиъа боахена специалисташ, болхлой.

Коммунисташа инициатива дIа а йолаь, совхозий хьайбаш леладераша тIахьехам баьб хIара кхоабача IаьтгагIа 365 килограмм соакхарчул дукхагIа шура яккхар дукъа социалистически язъ йоаржаеьнна. Из бахьан долаш боахамо ханал хьалха кхоачашьлий кхаъ квартале шура яккхара план. Цун объеми из кийчъяри 8 бетта, соакха цу хинна хинначунца найсиннa 27 процент дукхагIа хиннай. ТIехкхоачашъяьй паччахьалкхенга из бола алат дохкара план.

Цунца цхьана бюрос уйла тIаляхийтар цхьадолча кхоачамбоацараша. Белггала аьлча, цига дийцар партномa заседанешка хIана а цехоза организацей секретарийи партгрупоргийи отчеташ кIезига еш хилар. Цхьацхьайолча организацешкей группашкей коммунисташа кIезига дакъа лоацаш хул собранеш.

Цхьайола производственни участкаш партийни ваIане кIалъзаз ...

КПСС райкома бюрос «Искра» яхача совхоза партномагара хьайнйхар балха стили методаш эргайоахаш тоаяра, производственни кхетам балареи, декхараш кхочашдара лаькъе цеховой парторганизацейи партгруппайи лоархIам лакхбара дикиза дергдоаца гIулакх дела.

РЕШЕНИ ЯЬЧУЛ ТIЕХЬАГIА

Совхза отчетно-хоржамий собрани йолаш коммунисташа яь критически замечанеш кхоачашгъярах лаьца «Горскнефть» НГДУ партномо яьча отчетаге ладийгIар парте Надтеречни райкома бюрос.

Ше доклад еш «Горскнефть» НГДУ партнома секретара Л. М. Исаевас белгалдаьккхар, коммунистий критически замечанеш предложенеш кхоачашъяра партномо хьалха гIулакхаш чакхдаьха хилар. Из болх лаьрхIа оттаь мероприятеи плана а йолаш баьб. Цул цхьан пункто лаьрхIадар, масала, предприяте гIоне бола боахам дика дегIабоалабе а цу тайпара кхачан программа кхоачашъяра юкъе доккхагIа дакъа лаце а. ХIаьта из кхоачаш а даьд.

Укх шера НГДУ коллективо шийна тIаччIоагIъяь хинача лаьттан участке хьал а кхебаь чубенаб 150 тонн мукх, шийи хьакхий фермае кийчъяьй 230 тонн силос хьатIадовгIача шера, белгалдоахар доклада тIа, къахьегамхоша кхачан программа юкъе доаца даькъа яхь а доккхагIа хургда. Цу гIулакха коммунистий инициативагIа НГДУ вIашагIъеллаб лаьрхIа из болх бергбола агроофрид. Цунна тIачIоагIъяьй хьадда лаьттан участоки лаьттана обработка яра хилаза яргйоаца техникен.

Цхьабакъда, белгалдоахар бюрос, дукха критически замечанеш кхоачаш ца еш йисай.

Парте райкома бюрос «Горскнефть» НГДУ партком декхарийла яьй уж кхоачамбоацараш лоацача хана дIадаха, коммунистий замечанеш предложенеш дукхагIа тералъе.

Шер-шера хьуьнхьан дика балхах хьалхIаш хилахьа Шалински районна «Предгорный» совхоза Мусаев Ахмудйн кулгалдеш болча звенос. Дахаро белгалбьеккхаб хун тахан Къинхьегаман Цlена Байрака ... орден «Знак Почета» яха ордени ена.

Укх шера а дика хьуьнхьаяьй Ахмадура звенос хьакхIаш. ХIана уж чувна кийчлуш ба механизаторш.

СУРТА ТIА: «Предгорный» совхоза звеновой А. Мусаев.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ПАРТОРГАНИЗАЦЕШКА — ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

ГIУЛАКХАХ ДОГ ЛАЗАШ

Цхьа шу хьалха хиннача отчетно-хоржамий собране боахама кулгалдара даькъе, коммунисташа белгалдаьха хинна кхоачамбоацараш гIалаташи дIадахара наькъе тIа хьалхара тIа баьнхаб МагIалбикерча ГI. Ахриева цIерагIча совхоза партийни организаце а цун хьалхлекца совхоза ерригача коллективо а.

Совхозе къахьегамхоша толамца кхоачалдаьд укх шера ка бола алаташ кхедарея паччахьалкхенна алат дIадаларе дехкараш. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 20,5 центнер йолаш на бола алат чуйцаьд, план 18,6 центнер йолаш. Доакъарейна лаьрхIа хиннача культурай а дика хьувкъам кхебаьб совхозе.

Цо таро еннай боахама планах ворхI бIаь тонн йолча бIарxI бIаь тонн алат паччахьалкхенна дIадала. Совхоза хьайбашта Iай кхоачам беш гIожа а моша а доакъараш Iалашхе, хьатIадоагIача шерарча хьувкъамелард йоллара ваша фу дIатасса. ХIаьта совхоза цу денхарех лоархIаьнцар совхоза.

Дика тоабиннаб хьайбаш леладерий болх а. Доахаш кхоабача ферма коллективо бархI бетта кхоачашьяьй паччахьалкхенга шура йохкара яйс бетта план. Толакха кхоачашдув совхозо дулх паччахьалкхенга дохкара декхараш а.

ХIаьта а совхоза партбюро балхах отчети доклад яьча цун секретара А. Х. Гугаевей собране къамаьлаш даьча дукхагIболча коммунисташей совхоза къахьегамхоша карагIдаьнчар боахам тоабара даькъе даьр цхьа бахьан мара а ца лоархIаш. керттера уйла тIайохийтаи дийцар де лаьрхIа хинначох, кхоачаш ца дулуш дисарех, цун бахьенех, совхоза боахам лелабелга тоадара йолаш йолча таронех, царех дикагIа пайда эцара наькъех, партийни бюро балха хиннача кхоачамбоацарех, уж дIадахара де дезарех.

Къамаьл даьд алийта, шоай балхах кIезиг-дукха дуйцар мара лоархIаме доц айдеш, кхоачамбоацараш гучадоахаш дацар совхоза керттерча агронома З. А. Музаевей профкома председатела С. Х. Борзаевей собране дийцар. Цхьабакъда, гIулакхах дог лазаш, собране балха цийга лоастам луш, лоархIаме дешаш айдеш дар кхашта хий делкача болх беш волча тIемен къахьегамей ветерана Х. А. Гугаева собране даь къамаьл.

— Дукха кхоачамбоацараш хиннад совхоза партбюро балха тIа, — аьлар ветерана. — Геттара эсала лелабаьб де лаьрхIачул тIехьара тIахьожами тIадилла гIулакх дизза кхоачашдара хIара коммуниста, кулгалхочун, специалиста бехктохкам лакхбаза болхи. Беповгача партийни балха а боахам лелабелга тоадара а керттера я уж шу оагIув. Шу хьалха хиннача собране лаьрхIа дийцадар цу хьакъехьа, де дезараш белгалдаьхадар. Цхьабакъда, царех дукхагIдараш кхоачаш ца деш каьхата тIа дIалазабча дисад.

Тахан а бIаргагIо йиш я укх тайпара сурт. Совхозе алаташ доадаш доахан доахне, хила ца йоагIача Iоежа вииххол, кхьйоля маьхе оаттал удле, шоашта вIалла гунахьа доацаш сапна дIаболх цхьабола коммунисташ, специалисташ, кулгалхой. Шоай алаев хьайнцача, совхоза гIулакхах дог ца лазналга мара кхы хIама дац из. Коммунисташта юкъе вIалла а да йиш йолаш яц цу тайпара моттигаш. Цхьа директор массанахьа дIакхачаргвац. ГIулакхах дог лазаш хила веза хIаравар. ТIаккха кIезигагIа хургья вай балха ах-астагIа моттигаш.

ХIаьта уж совхоза балха юкъе йолаш я шоттa. Совхозо кхоачашдаьлац тха даккхара а из паччахьалкхенга дохкара а декхараш. Ферма болх кIезиг-дукха тоабеннабеле а, доахан лелаверал лоархIабац укх шера IаьсиЙ кхедара дехкарех. Цхьанна шера а кхоачашдаьлац совхозо комсаш кхеара декхараш, е укх шера а кхоачашдац. Партийни бюрос, дирекце дукхаза цу хьакъехьа дика соцамаш тIаийдаь долашехьа, укх шера а шинара ца оттаеш йисай бIаь совгIа гектар хьувкъам лу ком....

Ветерана дийцар моттахьа долга гойташ дар цхьаьнна а. Собрания йолаьлалехьа шийтара дийхача, хьахьовлла коммунисташа соакха отчетно-хоржамий собране яь критически замечанеши, цар тейина предложенеши кхоачашъеш чакхдаха завьрхIача гIулакхий план хилайзар партбюро секретарега.

— Лаьттана Iунал заога хьежика хул цунах хьалоала бергат, — аьлар совхоза мехотряда начальника Н. З. Халиева. — Укх шера совхоза механизатораша кхоачашъяьй ца бола алаташ кхедара план. Из дика да. ХIаьта хIара гектара тIара даьккха алат ткъо центнер мара дац. Совхоза лаьтташка хьакхача из хьувкъам кIезига ба. Хьалха вай кхашка дукха-дикагIа хьайнъа алаташ кхедаьа. Агротехника бокъонех доагIIача тайпара кхаш леладеш хилча дукхадукхагIа алаташ кхеже йиш я совхозе. Из кхетадеш дIахо йолача хана хIара гектара тIара чуэвача алатий хьувкъам 25—30 центнерага дIакхоачабеш декхбе лаьрхIа ба мехотрядера механизатораш. Цу гIулакха мел еш тароннаш боахаме йолаш я. Царех бизза пайда эце из декхар тхога кхоачаш а дулургда.

Партийни бюро а совхоза балха хинна тейп-тайпара кхоачамбоацарашка уж дIадахара де дезараш белгалдоахаш къамаьлаш дир кхетаме техника инженера В. Айдаева, доярка А. Батыршевас, совхоза директора Х. Хасиева, кхыбараш.

Собране белгал ма даккхара, партийни бюрос деллара делазаьц боахамо лоархIаме гIарча доакъошка коммунисташ дIахийсбара гIулакх. Дукхача яха болх беча автогарахе цхьанкха коммунист вац. Боахаме дукха да автотранспорта балхах тейпа. Дукха кхоачамбоацараш да цун балха тIа. 443 эзар километр никъ баьб совхоза автомашинаша. Цох алхлагIа дакъа мара бац кIира тIа долаш баьр. юхеданча пхе даькъа яьсса дIа-хьа кхай автомашинаш. ЙоагIача норма шозза дукхагIа да хIара тонно-километр еш доаггазь бензин а.

Эсала хиннаб администрацеи балха тIахьожам лоаттабара терже хиннача комиссе болх а. Цунна дашха денагIа отчетно-хоржамий собране цу комиссе балха отчетага ла ца дувгIар.

Кхоачам болаш лаьрхIа йиш яц кхо бIаь совгIа болхлой болча совхозе 21 мара коммунист ца хилар а. Цlенхаштта тоабе беза толашагIболa болхлой парте могIарешка чуозара. кийчбара даьхьера партбюро болх.

Докладчика а собране къамаьлаш даьча коммунисташа а белгал ма даккхара, дикa тоабе беза къахьегамхошта идейно-политически кхетам балара, профсоюзни, комсомольски организацей кулгалдара, боахаме хIара даькъе дисциплинеи порядоки чIоагIъяра болх.

Собране хьержаб керда партийни бюро. Цун хьалхарча заседане юха а партбюро секретарала хержар А. Х. Гугаев.

А. ХАРСИЕВ.

КАДРАЙ БЕХКТОКХАМ АЙБЕ

КПСС Грозненски горкома пленумера

Укх денашка хиннача городской партийни организаце аргIанарча пленуме балха стили методаш эргаяьха тоаярах лаьца КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара Н. И. Семенова яьча доклада тIа йоалайир укх тайпара цифра: 20 процент эшаденнад тIаийду соцамаш. ТIа-тIа кIезагагIа ю заседанеши совещанеши. Цу деррига кадраьшта практически гIулакхаш кхоачашъяра дукхагIа ха ют, балха хьокхамаш тоалу.

Парте райкомаш шоай балха гIулакхаш цхьа система йолаш, кхы а хьададагIеш творчески леладе гIерт. Уж терхалъе яьнийб тахан йоаншта хьалхашка латта проблемаш хинна ца Iеш дIахора перспективаш а. ЧIоагIйаьб партей правительстваси енна директиваш а шоаш тIаяйду соцамаш а кхоачашдара тIаберзабаь лоаттабу къовсам. Промышленноста предприятеш планаштей социалистически декхараштей лашшта еш хулга дIачIоагIденнад.

Белгтала хIама даьд идеологически, политико-массови болх тоабеш. Хьинарегiа кхоачашлеш да организаторски, идейно-кхетама, боахама гIулакхаш вIаши айкха дувзаш чакхдоахилга. Маьхера боламаш шерра хьал а доалаш, дикагIа вIаштIехьъяьнкха лелаю социалистически яхь. Цу даьнъе шийи карагIдаьлнараши боахама цхьанцадола лоакъош дегIадоалладара партийни кулгалдара даьнъе Iоаьь опыти йолаш я городера хIара парте райком.

Цу деррига йиш хилийтаьй кхаь шера пленал совгIа 35 миллион тонн промышленни продукци йохка, халиъа эшаш товараши эрахецара боарам 8 процент айбе, иттагIча пятилеткачул 20 процент дукхагIа мах чубаха аIеноц хьалде.

Цунца цхьана, балха стиль кхы а хьинарегIа вай эргавоаккхаш хиннадаларе даькха тьокхамаш лакхагIа хургдар, йоах докладчика. Цхьайола партийни комитеташ хIанз а Iемаьц шоаш чакхдоахача дукхача дешашта юкъера керттердараш тьакъовстале а уж кхоачашдера кадраш оарцагIъяха а.

Партийни комитеташ шоаш политически кулгалдара организаш хиларех тарра, даим юкхьанцарча партийни организацеех ког гIортолга еш хила еза. Из Iалашдеча эггара доккхагIа дола кхоачамбоацар да юкхьанцара партийни ячейкаш къаьст-къаьстача йакха карагIдаьннарешта, цар дувлийтача гIалаташтей диказа дисараштей шоаш мах беча хана боккъонца принципиальность гойташ йоацилга, лакхехьарча партийни органе гIалат баьннача къаьст-къаьстача коммунистий гIулакхаш дувцалехьа юкхьанцарча парторганизацешка уж леррIа къастадергдола хьалаш хьадалъ ца хилар. Уж принципаш телхаь моттигаш хилча царна хьем ца беш, цIенхаштта оценка яла декхарийла я парте горком а райкомаш а. Нагахьа санна цу тайпара дар терхал ца деш чакхдаьнна моттиг хилча цо коммунистий денал лохдара Iоткъам бу. ХIаьта кулгалхой юкхьанцара партийни организацеш хайра лоархIаш хилаш.

Ма дарра аьлча, цу тайпарча кхоачамбоацарашца дукхаденна хиннад оттаь аьзаденеш цхьацхьайолча хана бIарчча хьаяйцаче. Заводской района промышленноста, «Металлист» яхача (хинна директор в. Гадаборшев), электромеханически (н. Юрков) заводий, швейно-производственни объедиенене (н. Ильянова), кожа гIирс беча фабрика (н. Курганов), дIа 1 йолча гIишлон материалий комбината (н. Льянов), кхыча коллективашта кхоачашъе ца магар. ХIаьта иштта «Грознефтеоргсинтез» объедиенене (н. Мельниченко), гIишлон индустре предприятеца низалех пайда ийбеча дола гIалаташ, машиностроене оборудованега болх байтара коэффициент лоха хилар.

Дукхача даьгъе администраце боахама гIулакхашта парторганизацеша лоаттабу тIахьожам лоха хилар бахьан долаш пхе шера плана тIа оттаьча контрольни цифрашка ца кхоачаш йисай Заводской районера хIара йоалагIа, Старопромысловски районера хIара виъалагIа, Ленински Октябрьски районашкара хIара пхелагIа йола предприятеш.

Уж а кхыдола а кхоачамбоацараш хилар кхетаде дезагIа. Йоахар пленуме, парте горкомо, райкомаша лохерча партийни звеньяй болх кIоарга тохкаш, цар отчеташи хан-ханнахьа ладувгIаш, цар денал айдара йоагIаш йола вIнаи еш ца хиларца. ХIаьта цу даькъера цар ю ледардо кхьыта гуш я, деррга аьнна тIаийцар кхоачашдера мишта латт хьежача. ТIаийду дукха соцамаш кхоачаш ца деш дус.

Парте горкома тIехьарча пленуме дийцадар къахьегама оаcарле лаккъяра де мцарех. Цу хьакъехьа хIара партийни комитета хьалхакха хьадде декхараш оттадаьдар. Цул тIехьагIа шин бутт совгIа ха яьннабе а уж, ма дарра аьлча, кхоачашде оттадац уж. Из аьа доагIа парте горкомо къахьегам бригадин хьисапе вIаштIехьбаккхарга мей бетта тIаийцача соцамах а.

Иштта тIаийду соцамаш, коммунисташа тела критически замечанеши предложенеши цхьайолча хана кIезигдукха мара кхоачаш ца еш йисар бахьан долаш хIанз а дукха кийсу дисциплина телхаеш, приписканш еш, очковтирательство леладеш, отчетность телхаеш моттигаш.

Пленуме яьча доклада тIа а цун тIехьагIа къамаьлаш даьчар а тернам тIаозаш дийцар кулгалдеча кадраша шоай декхараш кхоачашдарах, кахаца хьажхашна латта декхараш кхоачашдара тIаберзабаь болх беш цар пайда ийбеча стилехи методехи.

— Бетта шозза райкома ерригa аппарат бIарччача дийнахьа юкхьанцарча организацешка гIулакх мишта оттадаьд хьовсий болх беш хул, цига нах тIаийбу, — аьлар парте Заводской райкома хьалхарча секретара Д. Тарасова, райкома белхахой бехктокхам айбер дукха хIара бетта отделий заведующий отчеташи ладувгI. ДукхагIа доагIар хьадеха аьннай партийни комитет боахама кулгалхошкара социалистически дисциплина чIоагIъелга. ХIанз парторганизацеша хIара бутт чакх ме боал шоай балха итогаш та хьокхаш хургдола декхар дахь тIаидилад.

Цу деррагнех шийи беркат даьннад. Районо кхоачашъю продукци йохкара, къахьегама оаcарле лаккъяра планаш.

Районе кадраш хьахаржара, уж дIа-юха хьовжара, царна кхетам балара перспективни комплексни план отта а яь, чакхйоахилаш я. Бакъда, цу даьнъе диказ дисараш кхы а дукха да. Цхьацхьайолча предприятей кулгалхой каст-каста хувцаяу, цо во эшийла ю коллективерча хьала. Укхала шоай доагIа йош ала декхарийла я партийни организаци. Мелал гойтача, шийи бокъонех бIиза пайда эца ца могача гIо де доагIа, шийна ца йоагIа функцеш хьатIайийр. кхычар яхачунга лерг хьокхаш воацар шийи ханнахьа метте оттаве воагIа.

— Партийни кулгалдара стиль эргаяьнкха тоаир сенах латт аьлча, из латт эггара хьалха хIара дийнахьа кадраша бу болх тоабарах, де лаьрхIар кхоачашдара лоаттабу тIахьожам чIоагIдарах, шийна тIадилла декхар хIара коммунисто тешаме кхоачашдарах, — аьлар ТЭЦ-2 машиниста А. Темирсултанова. Уставни декхараш кхоачашдара даькъера шийи бехктокхам коммунисто кIезигдукха а мелонча, е карагIдаьнначох кхоачамбаь Iийча, дог ца лазаш гIулакх чакхдоаккхаш хилча бухсоцаш хьакхур а цунга хьежа мара хургдац, гIалаташ дувла тарлу. Кхоачам ба цу хьакъехьа соакха тхацига хинна йоккхий эвареш дагаехача.

— Балха стили методаш эргайоахаш тоаяра парте Молдаве ЦК-ас беча балха хьакъехьара КПСС ЦК соцам арабаьнначул тIехьагIа тхоай партгруппа собране дийцар оаха цу даьгъе тхоай балха тIа пайда эцаза йолча таронех дикка дергдоацарех, — аьлар «Старогрознефть» оператора Н. И. Поползухинас. Собранешка хьалха керттерча даьнъе хIара деннарча гIулакхех дувцар, уттаду дешаш цхьатара хулар. ХIанз собранеш хьадда дешаш уттаеш кийчъе даьннад.

«Чечено-ингушплодоовощ» объединене партнома секретара Л. Кузменнос бахк баькхар парте районей горкомей болхлоех уж наггахьа мара моттигашка дIа ца бахе, еша гIо-новкъостал деш ца хиларах. Ше комсомольцайи кагирхойи къахьегама а вахара а гIулакхех дувцаш, цо белгалдаькхар уж балха тIа дукха хувцалуш хилар, царна салаIара эша хьалаш лерттIа хьадиза хилар. Шоаш болча метте хинна ца Iеш ерригача вай городе а да цу тайпара хьал, аьнна, тIатехар цо. Къоначарна кхетам балара дукхагIа ветеранаш оарцагIбоахаргболаш, партномо дика опыт вIашагIтохаш, из йоаржaйра даькъера кадрай бехктокхам айберг болаш хиларах тешам белар цо.

Пленуме тIаийцача соцам тIа белгалдаьккхар, партийни комитеташ кадраш хьахаржара, уж балха тIа дIаюха нийсъяра, царна кхетам балара дешаш шоай балха юкъьмоттиге лоаттаде дезилга.

С. МАЯСИГОВ.

ЧIОАГIДЕ НАХ КОММУНИСТИЧЕСКИ ОАМАЛЕХ КХЕБЕЛГА

Дунен тIа эггара хьалхара социалистически паччахьалкхе я вай Даьхе. Сийлахьйоккхача Октябрьски революце мукъабаьккхача адамий къахьегамо сибат эргадаьккха вай мохк, аьттан букъ тIа эггара бIаьхегIа я хозагIа а болча мехкех цаI хиннa, бодаш ба коммунизмага.

Дунен тIа цхьаккха а адамий общества ца даь доккхий гIулакхаш дир вай советски обществас шийи вахар чу. Экономика, культура дегIайоллайир, дерригача дунен тIара адамаш цецдоаккхаш дика кхайоалаш а чехка а. Иштта дегIадоаладир Iилма а техника а. Мехкашта юкъе тIехьабисарех хинна вай мохк хIанз эггарерча болашагIа а хозагIа а баь дIаоттабаьр советски заман керда саг ба.

Дукха халонаш духьала йийннай советски сага цу турпалерча новкъа. Массехказа ноастагIа духьала ваьнав цунна из шийи наькъах тувлаве, из да волаш дар дIадаккха, кIалакде дагахьа. Цхьабакъда, Ленина парте коммунистически дог-уйла йолаш кхеваь советски саг цIаккха а кхераш хиннавац халонех, цо цIаккха а вилийвац ше хIалакве тIаьенача хоастагIчунна.

Фуд иштта деваль-хьаяр долаш советски саг хьалкхеваьр? Сево ваьа цох дунен керда вахар хьалду къахьегама турпалхо? Хоаш да, дунен тIа эггара сийрдагIа ювь вахара а обществан а Iилма — марксизм-ленинизма вай партеи цIаккха бос боаргбоаца йоккхийча котолоний сийрда байракх йолга. Из сий дола байракх даим дIахьалха кхухьаш, къахьегамхой авангард йолча вай парте коммунистически идеологеи моралаеи кхеваьб советски саг. Мехка вахар хувзадение ца Iеш, сага дог-уйла а оамал а хувцаевнай Октябрьски социалистически революце эргабаьккхача вай мехка. Из дувзаденна да кердача социалистически вахарца-леларца, советски сага шийи вахар ираз деш хьежача кортамукъача къица.

Цхьанна а капиталистически мехка хинна а вац е хург а вай къахьегама саг советски саг мо ираза. ХIана аьлча, капитала мехка къахьегамхочо хьега къа дола из воацавеча капиталиста е кхыча вIаьхийча сага анса. Низткъа маьхка чIегъаг яьал хIама мара ше хьийгача къих хьакхачаш буржуазни Iазапа кIал воаллача къахьегамхочунга. Цудухьа из зани дорха а, эгIазал дега чу кхоабеш а ва. ХIаьта эксплуататорий оалаш цIенлаь дIадаьхача, дерригача къамий цхьа барт-цхьоагIо йола общество хьалъяьча социалистически мехкарча къахьегамхочунна хов ше хьега къа шийна хьегилга, шийи вахар тоале-хозде, шийи тIехье ираз долаш е, адамий ираз хьакхоллилга. Цу шийи сийлахь-йоккхача цIерон шийи даькъе кхаьчача сий долча турпалерча декхарашей дог ураувттаду советски сага. Курал е йиш йолаш дукха хIамаш а карагIдувлийт цунга Iалама виз караберзабеча. дунен юхь эргайоаккхача.

Советски Союза Коммунистически парте даим къовсам лоаттабаь советски сага дунен тIа мел йолча идеологел эггара цIенагIа а нийсагIа а йолча коммунистически идеологеца кхевара. ХIаьта адамашца дог-уйла цIена долаш, Сат яхаш йола кура цIи ше лелае из йоаттIара дукха а, сий долаш а, кура а лелае из Iомавеш йолча моралаца хьехам баьб цунна цхьадаш. Цудухьа хIара советски сага шерра даьгъа лоац коммунистически обществo хьалъеча сийлахь-йоккхача гIулакха юкъе. ХIаьта ваше хьегача къино тоабьеча хоздеча вай социалистически мехка бокъонца воле да а лоархI шийх. Ше мо къахьегаш волча кхыча советски сагах шийи новкъост лоархI цо. ХIана аьлча, из санна лакъа лоацаш ва вож а адамий ираз керда вахар хьалдеча. Цу тIехьа хьахуз къахьегамхошта юкъе эггара лоархIамерa социальни гIулакх — доттагIалла. Цар хьалдеш дола хIама цхьа адамий юкъара ираз халаро доттагIлех уйлаеца вIашагIбувз къахьегамхой. Иштта хьахинна а деннаре-денга чIоагIлуш а я социализм оттаьча советски адама йохаргйоаца барт-цхьоагIо.

Кортамукъача советски къахьегама адама дахи а гоама хиннай къахьегарий хьакъ дуча буржуазен идеологи а мораль а.

Социалистически общество чIоагI ме лу, коммунизмага гаргагIа ме кхоач советски саг дукхагIа декхарийла хул шийи морально-политически сакхетам лакхбе а чIоагIде а. ХIара шийи гражданинагара оамале хилар тIа-тIа дукхагIа дIадех советски обществас.

Белгалдаккха дезаш да, социалистически обществан гIулакхаш телхаду цхьабола нах вайна юкъе хилар. Дукха ба хIанз а къаьнарча заман дисa, вай кердача вахаре зене доля гIулакхаш даха нах. Царна юкъе бокххий нах хинна ца Iеш, нагий нах я ба.

Вай социалистически малара-леара дукхача моттигашка нийслу советски законаш а социалистически вахаре бокъонаш а телхаю нах, цар лечкъорашду. Iаьдала а наькъа а хьаиъ дуаш бола гIерт, иштта кхы во гIулакхаш леладу. Мичара хьадоагIа уж гIулакхаш лелдар? Къаьнарча замалахьа наькъа хьаиъ диаьча паразитех — бIаьхийча нахах юхейисача оамалашкара. Уж оамалаш шийна йола саг къахьега ловш хилац, цо дех дегIа хало йоаца атта вахар. Из тайпа саг вай социалистически обществана зене хилар тервал а деш. Iаьдала а общественни а органаша цунца хира къовсам лоаттабу. Даьча зуламах тaIазар дарах кхоачам бь Iе йиш яц. Къаьнарча вачах йиса оамалаш хьахулийташ долча бахьанашца лоаттабе беза из. Бера хана лена Iомае еза сага дика оамал. дунен вахарах кхетаве веза из, къахьегамца бола безам кхебе беза цун уйлашка.

Из деррига кхоачашдаре декхар тIа да эггара хьалха бере даьна-наьна, тIаккха, бер веша дагIача школанна. Цул тIехьагIа цу сато болх беча моттигерча партийни, комсомольски, профсоюзни, иштта кхыча общественни а политически а организацешта тIа да цу сага харцахьара дар тоале, бакъахьара оамалаш кхы а лакхгъе, чIоагIъе.

Саг кхувшаcагIача хана, цун вахара уйлаш дегIайоагIача хана чIоагIагIа аш сага цун вахара — лелара нийсбергбола, нийсбергбола дика уйлаш хьехам. Цхьа шийи эхь а сий а доаларь дIахоалавеннача къонача сага хет дIахо дола деррига вахар а бе доацача даьннад, аьнна. Цу хакне а юха бакъахьа вахкха йиш я харцахьа ваьнвар. Цхьабакъда, харцахьа аелача нахаца хIа а кхийтта, царцара бувзам а гIулакх а цун чIоагIделча хала ла из бакъахьарча новкъа вахкха. Дукхача хина ше леладаь а, Iомадаь а, дегах лета а хIама атта дуталац сагага.

Дукхача даьгъе харцахьа мел дола, унзара, сийдоаца гIулакхаш: саг вер, къоал дар, кхыдар маларах вахарца ду саго. Мела ваьнвача саго атта вахар дех, къахьегамцара безам бов цун, хIаьта шийи вахара хьашташ Iалашдаре йийша ца Iеш, малар мела а ахча эш цунна. Из ахча тейнача балхаца даьккха а цхьаннахьара хьаIалашде дезаш хул. Харцийна а тайпа болх беь а шийи малара хьашт кхоачашдара фуннагIа де кийча хул маларга ваьнна саг. ДукхагIа дола хьала къийвален, бирийъаален, адамашта гоамвален, саг яхаш йола цIи Iо а еже, сага хьаме воацаш валар а хул цун. Шийна юххера хургдол дика хов цунна, цхьабакъда, ше Iомальча, шийи дегах енича цу дав къазача оамалех атта къаста ца могаш вус.

Доала кIалхара ваьнна бер эггара хьалха ше харцахьа лела долалуш, гIаьле оза, малар мела Iомалу, тIаккха хIама воккъаде Iомалу. Цу тIехкьарча гIулакхаша кувзаленца хари де а Iомалу. ТIаккха ше мел леладеча зуламех обществагара тaIазар хул цунна. ТaIазар дарех уквараваьле, кхеракийн мара саг бакъахьа а валац. Том а лац. Воча гIулакхашца уйла ше йолча юс цун. тaIазарех кхераш Iерга из Iийча, харцахьа ца лелаш. Бакъда, тaIазарах бола кхерам шийна тIера баьнача сахьата кулач юха де кийча хул оамлага ваьнна саг.

Вай социалистически мехка керда вахар, керда общество хьаьча ше мел лоаза ког адамий вахар тоадара, сийрлаьдаккхара лоавзача сийлахь-йоккхача вай Даьхен чу массе а бокъо йолаш ва саг. Цун бокъо я шийна безача балха къахьега, деша, Iилман говзал Iомае, салаIа, иштта кхы сага вахар чухьа мел дола хьашташ кхоачашде. Из иштта долладе а, хьаьнала къахьегаш баха а ца бахеш, къаьнарча замах дисача воча эзерча оамалаша шийи вахара бакъахьарча уйлаех а тувлабийя, харцахьарча новкъа боах цхьаьола. Жоллагача саIехама атта карабераш, харцахьарча хIамаша атта Iехалуш бола нах. Цу тайпарча нах, шоаш обществана вене хинна ца Iеш, харцахьа боах кхыбараш а, къаьстта кагий нах. КагегIа бараша бокккхагIа бараш(?) кхаIомаю во оамалаш. Уж санна гIаьле увзар къаранк мела боал, иштта кхы во дар а Iомаду.

Вай республике юртий районашка клуб а, библиотека а, кхы культурни сакъерза моттигаш а йолча, наьха салоIам леррIа вIаштIехьбаьккхача кIезигагIа харцахьа лен мел вай. Цо белгалдоаккх, нах культурни кхебара бола дика латтагIа юрташка, колхозашка, совхозашка хьаькъал-кхетам балара гIулакх а дикагIа оттаде вIаштIехьадоаккилга.

Саг дикача оамалех кхевача Iалашете чIоагIа лоархIаш болаш да хиннад. Дикача кинашка дика гIулакхаш де, нах беза, вахар доаза а хьаде а Iомаву саг.

Клубе хоза кино гу сага, е концертага ладувгI цо, е дика спектакль гу. СалоIам хилерал совгIа, хоза сакъердам хиле, вахар чухьа лоархIаме йола дика уйлаш чуесса дIаводе ца.

Вай мехкарча кортамукъача къахьегаме социалистически яхь а лувцаш, партей правительстваси хьалхашка оттаяь декхараш кхоачаш а деш, ше доалача турпалерча толамашца кхы а лакхбу советски саго шийи морально-политически доттагIам.

Советски Союза Коммунистически парте даим а хинаьй советски саг дикача — эздийча оамалех кхевара терко еш. Кхы мел йола политически, общественни, культурни организацеш декхарийла я советски сага политико-кхетамера лоаттам кхы а лакхбара ца хIадаш партена гIо де.

Вай республике цхьайолча моттигашка лелара латт из болх. Моттигера партийни, советски, комсомольски, кхыйола общественни организацеш декхарийла я, саг коммунистически дог-уйла йолаш кхевара бIаз денна лакхбе а чIоагIбе а. Вай мехка ираза вахар — коммунизм хьалъеш волча сий дола саг хила веззача бесса хилийта.

К. ЧАХКИЕВ.

Ка йоалаш бу болх

Мехкдаьтта оборудовани ца йохаш болх барах тийша да дукхагIча даьхье «Iаьржа доццуъ» даккхар. Из лоархIаме денхар дина кхетадеш болх бу цятилехта дикьлагIча шера «Малгобекнефть» НГДУ чуйовгIача мехкдаьта оборудованена эксплуатаци еш йолча ремонтво - прокатаи цеха болхлоша.

Дукхьал дIабахача бархI бетта 6 эзар метр мехкдаьтта проводашта ремонт яьй шер, планагIа 4 эзар метр мара йоацача. Лаьттан мIелхара мехкдаьтта хьалъузаш йолча ахкайтта стенова-качалкана ремонт яьй, планагIа итт мара йоацача.

Цу юкъа кхоьлй массехк эзар киловатт - сахьат электроэнерги, кхийола материалаш.

Рационализаторски предложенеш балха юкъейоалайир бахьан долаш цера баьина цIена экономически пайда 17 эзар сом ба.

Шоашкара кхычарна кьоакхам толаш хиларца белгалбаьина дукха нах ба цеха. Царех ба слесараш: Горчханов Мухьмед, Баймурзиев Умат-Гири, Чербижев Султан, газоэлектросварщик Правкин Владимир. Цу наха вIанале кхоачашдаьд пятилетка дикьлагIча шера дахар.

Письмо кепатеха деце а...

Тоадаьд пассажирашта гIулакх делга

Назрановски района ЖIайрах яхача юрта бахача наха редакцегара новкъостал дехаш письмо дайтадар. Цар аздора ЖIайрахсин чIоже дIоаххал баха нах кхувлаш цхьа автобус мара ледац, цох цхьаькха дича а тоъам бе йиш яц, яхаш. ШIи автобус леларгйолаш гIулакх вIаштIехьдаккхара новкъостал делга дехар редакцегара.

Доаш къоастаделга делаш редакце из письмо Назрановски АТП кулгалхоша дIадIахьийтар. Цу къахьехье АТП кулгалхоша ладу: «Письмо тIа дувцар бахьда. Технически бахьан долаш Назрань — ЖIайрах яхача маршрутагIа цхьа автобус мара ца ледаш ха хиннай. ХIанз вIаштIехьдаьккхад цу маршрутагIа массаза а шиъ автобус леларгa».

Урхалех тIабодаш, тIаккха цIаьхха мухалех чухьадаш бода лоаман довкъашта юкъе гIодла дукха шера боаца никъ. ЧIоагIа Iалама хозача моттиге дукха километраш дIадаьца улл Шалински лесничестване чубоагIа баьцпара боахам.

Укхаза болх бераш ба боккъонца шоай гIулакх довзаш, шоаш херка професси цхьанкха хIамах хувпаргIоаца нах.

Дукха ха йоацаш из боккъам чубоагIача Шалински мехлесхоэ белгалдаьккхар цун вахаре боккха лоархIам бола цIей — РСФСР хьуна боахама министерстаан профсоюзий ЦК-и карара-кара тела цIе байракх ялар.

Из доккха совгIат цунна делар Еррисоюзни социалистически яхье котъяларах. ХIаьта цу толаш юкъе кIезига дакъа вац Идигов Iаьла верте латтача лесничества а.

Шоай профессиональни цIейга дикача хьокхамашна накъабеьхаб лесничества болхлой. Продукци маьхала яккхара нийс бетта план хIанзале 120 процент кхоачашъяьй цар.

Лесничестве дикагIчар цIераш йоахача хана эгтара хьалха белгалбоах лесникаш Бедигов Иы-Iаьла, Байбатыров Сайд - Мухьмад. Цу наьха инициативагIа тIайийцад укх шера лесничестве къа мел хьегача саго лакхара социалистически декхараш — мехлесхоэ гIолла хьалхара моттиг яккхеи коллективах коммунистически къахьегама цIи тиллара бокъо яккхеи.

И. ИМРАНОВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) лесникаш А. Идигов, И.-I. Бедигов. С.-М. Байбатыров.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

КАДРАШ — ЗАВОДО ДОККХАЛДЕРАШ

Вай республикерча йоккхагIа йолча промышленни предприятеех я Грознера «Красный молот» яха машинаш ю завод. Из дегIаахарца цхьана дегIаухаш хьенай цун болхлой коллектив а. Мехкдаьтта, мехкдаьттахимически, газови промышленноста лаьрхIа оборудовани арахец заводо. Таханарча дено дIадехарашка хьежна я из оборудовани. Заводе хьаеш йола машинаш, кхыйола продукци вай мехка хьаьча ца Iеш, доазол арахьарча тIехьа цши мехка кхоач.

Предприяте доккхал а, цун сий а, тIехье а укхаза хьалкхийна болхлой кадраш я. Цар хьинарпа, цар деналпа, гоязалца хьахул беркат. Производственни декхараш кхоачашдеча дика толамаш доахаш хиларпа чаккхдоаккхеш латт пятилетка дикьлагIа шу завода болат лоаладераша, станочникаша, токараша, резчикаша, ишта кхы дукхача профессеех болча наха, хIаьта болат лоаладеча цеха коллективо КПСС XXVI съезда цIи оекха лелаш, чоа лоаладеча цеха коллективо КПСС XXV съезда цIи лелаю.

Дукхача шерашка дека хьалхле велаеш бIарчча коллективаш, болхлой династеш я заводе. Масала, хьаьцаргьа вай Никосов верте латта кузнечни цехера газорезчикий бригада коллектив. Укх шера бархI бетта бригадашта юкъе лаьрна хиннача кхьe котъяьлар из бригада. Кузнечни цеха коллективо [redacted] толамашта юкъе доккхагIа дола дакъа цунга кхоач. Никосова ше заводе болх бу тIаьхьи кхойтталагIа шу да. Къахьегам дика вIаштIехьбаккха хоаш, керда толамаш дахара нах оарцагIа баха хоаш вола саг санна вовз из цунна болх беча меха. Из массел цига болх беш я цун сесаг Валентина Васильевна. Цар вoI Александр цу цехе бригадир ва. йoI Татьяна цеха экономист я. Шоай аьта йоацача професси бераш безам тIабаьхийта варагIдаьннад даьхен ваннек.

Иштта йола болхлой династеш кIезига яц чоа лоаладеча номер цаI йолча цеха коллективе а. Цу цехерча наха дика кхетаду пайда эханза йиса тоаш гучаяларга хьежна беркат а дукхагIа хургдоагга.

Цехе болеш ба шоай къахьегама ветеранаш, уж ба формовщикаш Пимленский, Панкратович, обрубщикаш Селимов, Ваккаов, кхыбараш.

Комплексни бригадаш бригадии хьисапе къахьегаргдолаш заводе эгтара хьалхарчарца цу цехе вIаштIехьдахар. Цу кердачо лаккхийр къахьегама овсарле, тоайир дисциплина, аралецаш йола продукци а дикагIа хила яьлар. Цеха болхлоша чIоагIа териам тIаухийт металл кхом беш дIааккхийтера. Из бахьан долаш дIабахача бархI бетта цехе кходаьд 150 тонн листа прокат.

Цеха болх ритмично дIабахийтара боккха болх бу воккхагIа волча мастере Чербижев Руслана. Грозненски мехкдаьтта институт льккха ваьлча вера Руслан чоа лоаладеча цехе балха. ХIама хара тIаккхуаш вела вIаммига саг цу сахьета вийра завода а цеха а кулгалхоша. Дукха юкъ яьале из коллектива верте а оттавир. Шийн технически зланей боарам лаккхбеш, къахьегаме хьалха латта методаш кхаерзаеш хьавоагIа из. Цун толамий лакха мех а беш завода СийлеI удга тIа ваьккхав Чербижев Руслан.

Вай ма аллара, заводе хьалхарчарца бригадии хьисапе болх бе баьлар чоа лоаладеча цехера болхлой. ХIаьта таханарча дийнахьа цу тайпара болх беш я предприяте дукхагIа йола цехаш, участкаш. Цу гIулакхах лаьцa дувцаш номер йиьлагIа йолча цеха электросварщика Батаев СаIада аьлар: «Бригадин подрядагIа къахьегам вIаштIехьбаьккхаро наьха бехктохам лаккбу, ше хьедеш дар дикагIа де гIерт хIаравар. Цхьа масал доаладергда аз цу хьакъехьа. Еккосте люк тIайогIа Iург доаккхача хана цхьа миллиметр гIалат вала йиш яц. Нагахьа санна гIалат ваьлча кхьча ца наькха болх а бов, материал а йол дIахо пайда оца йиш йоацаш. Цунах доккха зе даргда тIаккха еррига предприятена. Из тайпа хIама ийсланц тха бригаде. ХIана аьлача, бригадин подрядо чIоагIа лакхбу бехктохам, хIараннегара балха говзал лекхъяр дIадех. ХьалхагIа цу хьисапе тхо болх бе доладаладе электросварщих дукхагIа алапи доагIаргдола задани хьаела гIерташ хилар. Из бахьан долаш къовсамаш а дувлар сварщикашта юкъе. ХIаьта бригадии подрядо из гIулакх цIендаь дIадаьккхад. Юкъьанца, керда форма балха юкъейоалаьча хана цхьабараш раьза бацар, баьлда, хIаране къахьегама юкъе хьоча дакъага хьежна алапи а волга хайча къахьегама овсарле айлар».

Шийн дикача толамашца цIи хеза а цу цехера РСФСР Лакхехьарча Совета депутат Н. Рыженнов верте латта бригада. Фу башхало я цу бригаде кхычарпа ийсйача. Эгтара хьалха ала деза Н. Рыженнов шийн балха воккха говзанч хилар. Эшшача моттиге ца хоер хьалха даккха хоеш, шийн балкаца новкъостий керда толамаш даха оарцагIбаха хоеш саг хилар. Массаза баха, ... дика чаккхдаьча 15 минута дIахьа ца бахаш бьча балха итогаш е вIашагIкхет бригадера нах. Бригадин совета соцамах къахьегама юкъе хIаране мел дакъа лаьцад, малагIчо мел декхар кхоачашдаьд хов болхлочоа. Цул соагIа, совета заседанешка дувц къахьегамех производственни дисциплинах лаьца дола дешаш.

Хьалха хIаране къахьегаме дакъа лацара коэфициент ворхI баллах латтар. Из система во еце а кхоачамбоацараш доза ер. Бригадерча наха техкачуя тIехьагIа массане а кхетадир кхаь баллах латта система дикагIа йолга. Цунца аттагIа хилар итогаш е.

Предприяте дикача болхлоех, цар гIулакхех дувца дукха а дика хIамаш да. Денача болхлой дукхал тIаеттаралларех завода толамаш шерагара - шерага лаккхаш латт. Цун наа чIоагIбераш, беркат совдоахараш нах ба. Цудухьа шеко яц пятилетка дикьлагIча шера планаи тIайийца социалистически декхарашн цар ханал хьалха кхоачашдергхиларах.

С. ШАДИЕВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Халкъаш кхоачо кхачо ... лаьцна яь революционни Никарагуа. Контрреволюционни агрессе тIехкоачаль йоккхий халонаш эшаеш доаллача халкъо хьепар ца кходеш къахьег. тIаьхьуваьча моастагIех дIаьхе лоаева хана гойтачул кIезигагIа йоацаш турпалла а гойташ.

СУРТА ТIА: Манагуарча текстильни фабрика цехе. Плакатии кIада тIа яздаьд Сандинистски халкъа эскарга моарщал луш дола дешаш.

Г. НАДЕЖДИНА сурт. ТАСС фотохроника.

СТОКГОЛЬМ: БОЛХ ЮХА ДIАБОЛАБАЬБ

Стокгольме болх юхадIаболабаьб Европера тешаш, кхерамале, герзаш дIадоахилга чIоагIдара де дезарий хьакъехьарча конференце. Цунна юкъе дакъа лоацаш я 33 европейски пачхьалкхен, хIаьта иштта США а Канада а, вешта аьлча, Европен кхерамзлени цхьана гIулакхаш леладдарен хьакъехьарча совещане ТIехьарча актана кIал 1975 шера Хельсинке кулгаш яздаь мехкаш. Тактикага, составага, организационни доазоашка, процедурага дилача Стокгольмски конференци, цу совещане юкъе дIаболаьча процессана юкъедоагIа дакъа да.

Стокгольмски форумо шийн болх дIаболабаьб аьттув болача дунен халкъашта юкъерча хьалашка. Европера а дунен тIара а дикка телхача хана, хIаьта цунах боагIа беррига бехк Вашингтона дIатIа а бух. Агрессивни империалистически хьадвача цу хаьлча хьалех дуне яIалхарданкхара дунен халкъашта юкъера проблемаш къоастаярга дуташ бола реалистически конструктивни никъ эш.

ХIанзарча хана эгтара чIоагIагIа къувлаш йола проблемаш къоастаярга дута цу тайпара конструктивни никъ дIахьох Советски Союзо. Из цIаьхха а къаьгаш тешшамен дIахьекхад «Правда» яхача газета хаттарашта жоп луш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела К. У. Черненкос. Вай мохк кийча ба диалог е, баькьа, цIенача наьхагIа йола, цIенашта а кхьа бврт бара тIаеразь, деррига мехкий халкъий хьашташ кхерамзлен теркал а деш барт бара тIаеразь диалог.

Хоаш ма хилара, Советски Союзо оттаь предложенеш я Варшавски Договора пачхьалкхениий юкъарча инициативий дарда тIа латташ Европера тешаши кхерамзлен чIоагIьяра доккхийча боарамех де дезарий шерра спектр чулоацаш. Цу инициативаш тIа белгаладь да ядерни герзаш йолча пачхьалкхеннийн — конференце доакхайх, из гера эгтара хьалха тохаргдац аьнна дола декхар (цу тайпара декхар алха шийн оагIонгахьара Советски Союзо тIайийцад 1982 шера), тIема низаш юкъе ца дахарен машаре гIулакхаш хьаллуяшарен, тIема кийчовга рузкъа дIа ца ахийтара, химически герзах Европа мукъаьяккхара, континента тайп - тайпарча районашка ядерни йоаца зонаш хьаяра декхар а кхы дукха де деза гIулакхаш а.

Стокгольмски форума балхе хьаьгехьа кхы тайпара никъ лаьцаб США-с а НАТО кхыча мехкаша а. Дунен халкъашта юкъера кхоьхиам кхерамале, герзаш дIадоахилга миккара баккхара тIаберзабаь бола США а цар кхоачарагIа болча союзникий а наьхьаш тарьеш а цар Стокгольмерча переговорашка лаьца юкст ... руктивни йоаца позици а.

Цар тIаэпа тегац Советски Союзо кхыча социалистически мехкаши дIакхайнаь масштабни политически инициативаш, юкъе тешаш болла гIерташ санна кеп а увттагш, уж гIерт европейски пачхьалкхенех «чакхсадайтар» оалаш долча, нийсагIа аьлча — Советски Союзен Варшавски Договора кхыча мехкий тIема кийчон гIулакхаш хьагучадахара тIаерзаь йола предложенеш конференце чакхъяха. Цу цхьап хана США-с цу тайпара гIулакхаш шоай территоре тIа де дезаш лархIац.

Цхьан оагIорахьа эза йола США а НАТО а позици — Стокгольмски форума балха йола цIенхаштта торнаш я. Шоай оагIонгахье совле хилийта гIерташ уж мел болча хана шведски столицерча политически наблюдателашта кхетачох, конференце хIанзара раунд йолча хана цхьа хоалах а беш переговораш чаккхъяхарга догдовхилга яц.

МЕТТА БУХЬЕ МОДЗ ДОАЛЛЕ А...

Президентски харжамаш кьатIаьхоаччаш латтача хана, дукха дукхагIа болча американски харжаркошта хетар теркалдаьза цу йоалаш йола Рейгана администрацеи тIахеIIа машар хьабеш а алийта гIерташ хьува. Вашингтонски кулгалхоша деча къамьлашка лаийгIача хетаву. КIай цIа ядерни тIема кхерам кIезигбе, герзашта дозув оттадеш уж кIезигдеш гIерташ санна. Укх деношка президента Рейгана кхьметтел ядерни тIом хилийта йиш яц, хIана аьлча, «кхтало яккха йиш йоацандаь» аьнад.

ГIулакх иштта кхетадаьлийтеш Вашингтоне, хой теш цига милитаристски, керий никь геттара кхераме болга? Кхетадаьд-теш тIема наьхъаца проблемаш къоставага кхераме хилар еррига аламле хIаланье тарлучча пенъаца? А, кхеталеьдац. Из моттийта леладу мара тIаккхер чIоагIде йиш йолча хьалдича тIулакхех дувцача хана, из вIалле доецаш санна мара теркал дац КIайча цIено. Цунна дола керда тешал — Рейгана администраце ядерни тIема кхерам мелбара цхьадола практически де дезараш де аьнна американски Iилманхой федераце директора Джереми Стоуна еша предложени бахьан долаш гуччаьяа моастагIал лапар.

«Форин полиси» яхача журнала тIа кепатаха араьяьнхача статья тIа Стоуна, масала, предложени йоалаьд тIеман машарен дешашта йола США президента фактически абсолютистски полномочени доазув оттадарен эгтара хьалха ядерни герз юкъедоаккхилга цун санкци йоацаш хилийта йиш йоаца специальни органа конгрессе вIашагIйолларен хьакъехьара предложени. Президент, балдалдаьккхад Iилманхочо, — «американций король а шаш, хIаьта ВIашагIкхийтта Штаташ — шийна лоеча тайпара цун кхел деле из бокъо йолаш вола королевство а иц», аьнна.

Цхьабаькъа, кхьметтел цу тайпара деррига дунен тIа катастрофа хилара болш кхерам мелбара тIаерзаь йола геттара ограничени предложени а чIоагIа дукхьалдаьна тIайийцай правительстве. Пентагона генеральни советника Ч. Кокса конгрессата письмо дахьйтад США оборона министра цIерагIа цо цу тIа аьнад ядерни герз юкъедаккхара хьакъехьара рeдеяи тIаэцара процессана моллагIча тайпара а тIахьожам оттабе гIерталга вIалла а хила йиш йоацаш лерхIац администраце, аьнна.

Американски кулгалхой агрессивни гIулакхаш гучадоалаш йолча цу зеналене дунен тIара нах вIгIабегIаб. «Европе ограничени ядерни тIом хьсабе йиш хиларен» Европейски континента тIа «эгтара хьалха ядерни герз тохара йола бокъо шийга хилийта лаьрхIа США хиларе» бахьаш дола хIама санна лаьрхIад из зяалени «Юманите» яхача французски газето. Австрале сенате австралийски демократий парте викало К. Мейсона дIакхайкадаьд Вашингтонагара США оборона министерства заявленех доагIар официально хьедеха лаьрхIа хилар, хIана аьлча, цун дешашка хьежача «из во уьла йолаш дая а президент Рейган эгтара хьалха ядерни герз тоха аьнна приказ дала кийча хиниа ца Iеш, конгрессагара консультаци ца эшаш де а тарлуш воландаь».

МИЛЛИОНАШ БАРИИ ЛОIАМ

Дукха эзараш километраш юкъе юкъ йолаш планета гаьнарча тайп - тайпарча мийнигашка хIара дн тIехьагIа наха лукхагIа кхетаду тIаэтта латтача дуне хIаланке терлуш болча ядерни кхераммех адамле кIалхара лаккхара хьаьдо а сихха а мел овзар диза даргдоацилга. Тайп-тайпарча формаех гучабул бIаьш миллионаш болча наькха машара, герзаш дIадахара гIерташ хилара лоIам. Боккха лоархIам бола хIама кхьжа дIаеттад, масала, ядерни йоаца зонаш хьаяре тIехьа баьржа шерра болам.

ХIанзза Мальте, чаккхдаьнача блокех дIакхетанза болча Средиземноморьерча мехкий кхыча мехкашпарча гIулакхий министрий а Палестина мукъалаккхара Организаци вIашагIкхетаре тIа кийнай «Средиземноморьерча машара хьакъехьара Валлеттски декларации». Регионера США агрессивни политикех Вашингтонах Тель - Авивах юкъера стратегически аьлушен чIоагIа тIарцаха а лоархIаш цар белгалдаьккхад кертера лоархIам бола хIама Средиземноморьях машара кхерамален. Цьаьца гIулакхаш леладара дунен район яр долаш. Иштта белгалдаьккхад Гаргарча Малхбоале ядерни йоаца зона хьаера гIодеш долхьалда гIулакхаш чаккхдаханза даргдоацилга а.

Къулба-Малхбоалее Азех ядерни гердех мукъа йола зона хьаяра йола идея тIехь - тIехьагIа шерагIа хьаллоацаш боагIа цу регионе. Къулбe - Малхбоален Азе пачхьалкхен ассоциаце (АСЕАН) массехьарча комитета заседание Куала-Лумпуре Малайзе кхыча мехкашпарча гIулакхий министра А. Ритхаудина къамьал даьд тIехьа ца а доахаш цу хьакъехьа де мел доагIар дарa тIахьехаш. Из гIулакх дика лаьрхIад шийн агрессивни политикана США чуоза гIерташ йолча АСЕАНа дукхача чамада а.

Дукха хе йоацаш хиннача Тайнача океана къулбехьарча даьхъе тIарча пачхьалкхений кулгалхой совещане тIайийцад, масала, цу районе ядерни герзашта тохкамаш делга дехкар а чупоаш, ядерни йоаца зона хьаера хьакъехьарча договора проект цIаьхха шоаш вIашагIкхеталехьа кийчъяра йола решени. Цу мехкий дукхача наха дагалаьттар кIоарггa хувцалуш хилар хьакъехкаш хIама да ядерни герз тIадола кеминмеха портапен территориальни хишкен чудутаргдоахаш йолча Нови Зеланде Лейбористски правительства хьадда йола антиядерни позици. Цу тайпара законопроект юкъеца оттаьь иштта австралийски парламента а.

Дунен халкъашта юкъера кхерамзле чIоагIьяра тIехьарча къоасакера лоархIама лостам санна ядерни йоаца зонаш хьеела а лоархIаш. Советски Союз хьалда тIаьха я, масала, цу тайпара зонаш Къулбеседа Европея Балканашкен хьаера; Централни Европерча йоагI-йоагIа зонера тIема кийчдаь ядерни гера дIадоаккхаргдолаш. ГIала тIехьа гIа боаккхаш лаьтта мукъадакхна дене ядерни лоарах.

О. ШИРОКОВ. Ю. ЛЕВЧЕНКО. (ТАСС).

БОЛХ ТОАЛУШ БОАГIА

ТIехьа юсача предприятеех яр Грозненски номер 5 йола маькх ю завод ер шу тIакхаччалца. Къаьстта вока хьале дар социалистически яхь вIаштIехьйоаккхилга. Цудухьа пачхьалкхенна доладза ае деш чаккхдаьккхар завода коллективо дIадаха шу.

Къахьегама овсарле лаккхьяра дагьйъе чIоагIа лоархIаме да оборудованех. механизмех боагIача тайпара пайда оцар. Керда, таханарча хено дIадеккхача тайпара йола оборудовани я предприяте. Цхьабакъда, совхка лертгIа йоал ца дар бахьан долаш, вочa хьале яр из. Цунца болх бе хоеш бола специалисташ а кIезига бар. Уж кхоачамбоацараш бахьан долаш ден-бус планагIа 32 тонн маькха-булочни изделеш арахеца езача 20—21 тонн мара арахецацар.

Ер шу долалушша гIулакх сеЛангара хувца дезаш долга дика кхетадора предприяте кулгалхоша а болх беча наха а.

Эгтара хьалха лоархIаме мел йолча участкашта кулгалде оттабир балха опыт йола коммунисташ. Хийцар директор а. Цун когаметта укхаза хьожавир балхах дика кхеташ вола специалист Дадашев Шарпудин.

Завода администраци, партийни, профсоюзни организацеш эгтара хьалха къахьегама овсарле лаккхъергйола наькъаш лаха яьлар керда шу дIадолалушше а.

Коммунисташ доашхара мееал телапца оарцагIа болхар нах керда къахьегама толамаш дахара. Иштта ден-гара-денга тоалуш доагIар завода гIулакхаш. Цунца цхьана дикагIа, чам болашагIа яр укхаза хьеш хинна маькха - булочни изделеш. Цу гIулакхашта тешал деш да дIадахача ах шера баьча балха итогех республикерча кхачан промышленноста чуйоагIача коллективашта юкъе завода хьалхара моттиг яьккха хилар. Цо хьахьенхар болх дерттIа вIаштIехьбаьккхача толамаш дахара шоргта кхоачамаш долга.

Къахьегамцара ваьха безам совбаккхара завода профсоюзни комитето, цун председатела Вергун Лидия Ильиничнас дукха болх бу. Доастам тел социалистически яхь вIаштIехьйоаккхача, яхьа тайп-тайпара формаш балха юкъе кхувлача. Иштта завода хIара участок, бригада шовйла яхье яьнай пятилетка дикьлагIча шера дехкараш ханал хьалха кхоачашдара. ХIаьта «мастер — доашо кулгаш», «шай професси дикагIвар» цIераш яхара тIехьа яхь лелаеш ю заводера хIара кхоалагIа вола болхло. Яхье хьалхара моттиг яьккхача бригадена алапех 200 сом премии лу, шолагIа моттиг яьккхачоа 100 сом, кхоалагIча моттигах сийлен грамота. Цу деррига гIулакххана совбоах лаьха къахьегамцара безам. Из иштта хилара тешал деш да дIабехача бархI беттa товарни продукци арахецара план 107,3 процента, нормативно - цIена продукци арахецара план 105,9 процента завода колективо кхоачашъяь хилар. Цу юкъа къахьегама овсарле лакхъенний 102,5 процент.

Заводе дикагIа йолча бригадех хьоахадича эгтара хьалхарчарца цIи йоаккх Музаев Руслана кулгалдеча бригада. Ткъеста саг нувоагIа цу коллективана, эгтара хьалхарчарца коммунистически къахьегама коллектив яха цIи яккхаре тIехьа социалистически яхь дIайолаьрех я из.

Таханарча дийнахьа деррига а хIана дац аьнна долча балхашта механизаци юкъейоалаьй заводе. Заводерча специалисташа кхачок деррига кулг-кара деш дола балхаш 20 процент мара дац.

Боккхача лоархIаме долаш цхьаькха дика хIама а да цига дIадоладаь. Старопромысловски районерча шийлаьй 9—10-ча классашкара дешархой кIира цхьаь дийнаьа заводе маькх яра говзалаш Iомаеш ба. Школа яьккхачул тIехьагIа царна лургда маькх хьаю специалист хилара тешал деш дола удостоверенеш. Дешара - производстве е н н я комбината безови предприяте новкъосталца вIаштIехьдаьккхад из дешар. ХIанз 150 дешархо ца маькх яра говзалаш караерзаеш. Дешархой чIоагIа раьза ба цу гIулакха. Царех цхьабараш школа яьккха баьлча заводе къахьега лаьрхIа ба. Яьй-гашта къаьстта дукхаеза технолога професси. Царех цаI Бисаева Марина хIанзале сага новкъостал да шоаш технолога говзал караерзаь яьнай. Цхьа шу хьалха Марина укхаза деша йоагIача хана цун дас аьлар, цо доаккхаргдолча алапе дукха йийтац аз сай йоI заводе деша, дукхал къахьегама хам бе хоеш йиза вай заман саг сай йоIах хилча хIаманна сагота вац со. ХIаьта дас цIийвала ца везаш дика дешаш хьайоагIарех я Марина. Цо санна дика а дешаш шоаш херка балха професси дег тIара езаш хьабоагIарех ба дукха кхыбераш а.

Города гонахьа яхача юрташкара ба заводе къахьега дукхагIа бола нах. Цхьабакъда, шоай ханнахьа, тIехьа ца бовлаш хьакхоач уж. Из дукхагIча даькъе тиша да уж хьакхувлача транспортаккий балхах. ПАП-5 яхача автотранспортни предприяте хьожаль нах дIа-кьа кхувлара шинь цIена автобус я укхаза. Цар шоай ханнахьа хьа а боалабу, цIа а кхувл болхлой.

ДIа мел хьежача гуш да заводе дикагIча оагIорахьа хинна хувцамаш. Цар цIаькха а тешал ду завода болх тоалуш боагIилгах.

У. АЗАМАТОВ.

ЧИЛИ. Пиночетовски [redacted] рано цIий Iедоахийташ чоаьдабаь къахкаь, протеста Дийолча хана Сантьяго централени майдан тIа тIема-фашистски диктатурана духьала барий массови демонстраце доакъашдой.

Полицейскеха демонстранташта тIахийиар водометий наа бола кIажараш, хубиниаш еттар царна, лаьрхIа Iомадаь жIалеш летадора.

Наьха цIий Iоуийтача Пиночета диктатурана духьала протест еш наа бола выступленеш хиннай чилийски столица цхьайолча кхыча райо[redacted].

СУРТА ТIА: полицейскеха етташ летабаьрех цаI.

АП—ТАСС телесурт.

Лаьрхlа дийха деча сан-на, къаьгга малх хьежаш ди дар дIадахача нIкрандийла-хьа лаьттар. Грозне́рча В. И. Ленина цIерагIча майдан тIа гулбеннаб спортивни форма тIаювла нах. Грозне́рча школай дешархой, предприятеш-кара болхлой, пенсионераш ба укхаза баьхкараш. Уж гул-беннаб улерий Ерригсоюзни Ди деадара.

Шоай тарошашка, шоай ни-зашка хьежжа бовда йиш йолаш бар укхаза баьхкараш 1, 2, 3, 5 километр йIаьха йолча дистанцеех.

Спортивни яхье дакъа доа-цараш юкъе ва 1907 шера ваь, хIанз пенсе вола Потапенко Иван Никитович. 1962 шера пенсе валав. ХIаьта 1968 шера дена Крупскай цIерагIча культура Дворецe «УпахцIено» яхача группа кулгалхо а волаш, спортаца къасташ вац Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаю ветеран.

БоккхагIбараш тIехьа ца йиса гIерташ яхьашка дакъа лаца спалр укхаза 5 шу даьна Жаркова Света а.

Яхьашка призови мотти-гаш яха еце а вайша саг воз-цаш дIадийраар из цIей, хIана аьлча, хIаране унахцIеонне пайдане сарядка цох хи-ндаь.

СУРТАШ ТIА: 1). Яхьашка дакъа лоацаш хинна «упахцIенол» группа; 2). Эггара къаьнагIа вола яхьа доакъашхо И. Потапенко эггара кьонагIа йола спортсменка С. Жарковаи; 3). № 34 йолча юкъерча школа дешархош Л Чалаевас, А. Анальяна, О. Гавриловас шоай этапо призови моттигаш лаьцай.

Р. АУШЕВА сурташ.

Школьни реформа—массане юкъара гIулакх

ХОАДАМ БОЛЛАШ КЪЕСТАДЕ ДЕШАШ

«ХIанз уйла е йоагIа реформа идеяш, кхьахте тIа а ца юташ, бокъонца йоаза вахаре кхоачашъяра. Укхаза керттердар школа эрггахкахта товар дукха болх бара эша чIоагIа материальни организационни база хилийтар да».

(К. У. Черненко).

Цу хьакъехьа хьалхара гIа боаккхаш ба Сунженски районе.

Районе дIаяздаь а лаьрхIа а даьнад ялх шу даьна дешa даха дезаш дола бераш. Районе оттадаь даьннад бовхамий, предприятей кулгалхоша кулгаш яздаь лаккхерча классай дешархошта лаьрхIа балха моттигаш хьалъяра а кийчъяра а 1986-ча шера пайда эца дIаболабе безаш дола договораш.

ДоговорегIа 1986-ча шера мара уж гIулакхаш дIадоладе дезаш деце а, укх дешара кердача шера реформа идеяш кхоачашъярга болача накъагIа гIа баккха лаьрхIад сунженцаша.

Масалаш доаладергда аз. Укх шера на болх дIаболабе лаьрхIача боахамашта предприятеш юкъе я Ф. О. Далаковас кулгалду Орджоникидзевски станицера быткомбинат. Цу комбинато укх дешара шера Орджоникидзевски № 4 йолча юкъерча школа лаккхерча классай дешархошта 25 балха моттиг къоастаьй. Кlаьнкаш хургба педаш деча цехе. Цар Iомадергда дахчанаш деш дола балхаш. ХIаьта йiIгаш бар-кьаш тега хьадаха Iомалургья. Комбинате болаш ба дешархошта къахьегамах а шоай товзалех а къаьстта бола кхетам хургбола хьехамчаш. Уж ба бондарни цехера Литвиненко Николай Захарович, кочамий цеха заведующи Хамчиева Люба, закройщица Дашлакиева Фатима, кхыбараш.

«Юкхьавна тхона кхиэгIаьла хургда дешархошца, — йоах комбината директора Ф. О. Далаковас, — хIана аьлча, дукха ха йоаргья мастерий уж дIакхетабеш, баьгда, са тедеш да парез динагIбараш хьакъестабе тха торе кургхилар».

Шоай водшефи йолча Орджоникидзевски № 3 йолча юкъерча школа лаккхерча классай дешархошта тIаьхъ кхиъ балха моттиг къоастаьй А. А. Жидин управлени йолча юрта боахама материально-технически Iалашо яра йолча Сунженски межрайонни объединенес.

ХIара шаре йоалаш я хоаш йола вай ханара оборудовани, дешархошта боагIаш бола къахьегама кхетам хургбола хьаьмчаш. Т-150, К-700 яхача тракторий двигателашта передачий коробкаштех ремонт еча цеха начальника Б. Костоева йоах: «Керда дешара шу дIадолалуше а лаккхехьарча классашкара дешархой къахьегамга кийчбе доалалургда тхо. Хьалхарча цхьан-шин, дийнахьа оборудовани, станокаш йоадийтаргья оаха царна, тIакха царца болх бара хьакхаьшта боахаргба. Тха цехера хьехамчаш меттех, нъоаа бовхлой а шоай специальностах дешархошта боагIаш бола кхетам бала кийчбевна а царга сатуьсаш а бе».

[illegible]

Нинтта дика вIашгIехьдалахха да гIулакх трактораша ремонт ечен кузнечни цехашка а. Юкъерча дешарен профессиональни школа реформа есча шоай гIулакх лоархIош ба цу объединене болхлой. Кузнечни цеха вьшкапхьаре. Дукхача шерашка шийгара масал гойташ, къахьегаш хьаноагIача къахьегаза ветерана, кагирхой хьехархча волча Кузменко Иван Федоровича йоах: «Саяр атта професси яц, баьзда, лоархIамегIчарех цаI я. Низткъаца хулгтахан ер болх безаш вола саг даха. ХIана аьлча, кагирхой безам тIагIортбола дукха профессеш хьаьрший тIехьарча хана. Цудухьа со чIоагIа гIаддахаь школе дешадагIа бераш тхоаш долча уж хьаухаш, сай наьргья аьхна хет соеа аьшкахьара тохаш царна езаялийта».

Реформа дешаш хьакхе а къестаде доладелга мел маькхера а пайдане а хIама да ховргдац на кхоачашъярга ца иераш водачоа мара. Цудухьа лоархIам болаш да Сунженски халкъа образовани болхлошца цхьана бовхамийя предприятейя кулгалхоша тIехьа ца тетташ, укх шерре а шоай фу кул хьажа лархIар.

Аьхха цхьан школава пайда хинна Iаь цу хIамах. Производство, вайна на харра, тоьаш бац болхлой профессеш йола нах. ТIаьхха дешархошта уж гонзалаш езаьлийтар, уж къахьега Iомабер, кеко йоашаш керда смена кийчъелга да.

Цу хьакъехьа корта болаш кьаналлаш дар Сунженски МРПО партийни организаци секретара В. Бриховецкен комсомольски организаци секретара И. Ферзулен даьраш. Цар йоахар: «Тха объединене тоьаш бац слесараш, токараш, аьшкапхьараш. Юкъерча школа лаккхерча классай дешархоех хIара шера иттаю бараша цхьан-шин шера шоай вахар тхоца дувлаш хилча, къахьегам лархIа Iамараш, кхувшбоагIа нах къахьегарга хьежжа дегIаца шиш болаш хилараш соагIа, оаха цIи лоькха профессеш езаяла, школа чакхъяьккха баьлча, тхо долча болх бе хьебеса тарлу».

Белгалдаккха дезаш да, юкъерчан профессиональни дешара школай реформа хьакъехьа карагIдаьнача динахчунка цхьана районе дукха кхоачамбоацараш а хилар.

КПСС ЦК апрельски (1984 ш.) Пленумо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара колхозий, совхозий, промышленни организацей йолаш йолча торонех пайда ийбера юртсоветий инициатива ледара а. Ниттa ледара дагьа лоац цу дешаршка школай кулгалхошех хьехархошен шоаш а.

Масала Краснооктябрьское (Ачхаста) яхача юрта Советa исполкома председатель Вулгучев Башира юкъерча школа директор Белхароев Макшарипа волча хетт аз къахьегама хьакархочунга Галаев Увайсага — реформа хьакъехьа фу де лаьрхIад оаш, цун лоархIамегIа дола цхьа дакъа ма дай дешархошта къахьегама кхетам хулга, яхаш.

«Сона-м хац, йоах Увайса, — тхоашта средствaш ахкар хьа а хеце, хьалаш хьа а дойя, хьаде аьннар хьадергда-кх оаха». Цунна дала шоп хьалахар вокхар.

Доаш кхьа ишдиеенех хила лоаргий кьамаьл да из. Цу юрта доазон тIа йолаш а сон йоаккха завод, «Заветы Ильича» яха колхоз. ХIаьта колхозаца ях договор а я 1986-ча шера 60 балха моттиг дешархошта лаьрхIа кийчъе езаш. Цунах хоьш [illegible]

Хь. АУШЕВА.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ДЕША БАХА ЛОВРИЙ ТЕРКАМГА!

АКАДЕМИКА М. Д. МИЛЛИОНЩИКОВА ЦIЕРАГIЧА ГРОЗНЕНСКИ КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕНА МЕХКДАЬТТА ИНСТИТУТО ДIАХОЬИТ 1984—1985 ДЕШАРА ШЕРА ПОДГОТОВИТЕЛЬНИ ОТДЕЛЕНЕ ДЕША НАХ ХЬАЭЦИЛГА.

Подготовительни отделене деша хьаеш: промышленни предприятей, гIишлой организацей къона болхлой, совхозий болхлой, колхозхой, цу [illegible] хиддаза бола баь 1 шера кIезигагIа йоацаш балха стеж йола а документаш хьачулуча книг цига болх беш бола а нах, 1983 шера ноябре дена 1984 шера декабре кхачалца йолча юкъа СССР Гермахочарча Низай мугIарашкара мукъабоалийтараш а.

Подготовительни отделене деша боагIаш хьа хьачулу:

а) заявлени;

б) предприяте кулгалхочо, вокхски дайтьа кошидара еша направлени;

в) кхьара образовани хилара документ (подлинник);

г) производственни характеристика;

д) могаш хиларах йола медицински справка (форма № 286);

е) къахьегама книжка тIера хьаийца копи;

ж) 6 фотокарточка 3х4 см боарин болаш (керта тIа хIама йоацаш даьккха).

Заявлени хьачулу 1 октябре дена 10 ноябрь хьакхачалца. Занятеш дIайолалу 1984 шера 1 декабре.

Подготовительни отделени чакх а яьккха переводной экзаменаш телаже дIаенна нах шоаш [illegible] специальностагIа конкурс а йоацаш институтa 1 курсе деша хьачуяш.

Институто хатта хьачуяц кехка кхача вузашка деша оттара конкурс йоацаш подготовительни отделене деша боагIараш а.

ДIахо хьачуийеш я сайрийнарча подготовительни отделенешка деша боагIарашкара заявленеш а.

Ца кхетар хатта укх адресагIа:

город Грозный, Революце проспект, 21, приемни коммисси, кабинет 2-24, 2-26, керда корпус): телефон 9-36-1-74.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Сатьерадале старттам».
9.20 — «Кордебалет». Фильм-концерт.
9.50 — «Мишта аьхарга хьо йоланаш!» Художественни фильм.
11.00 — «Керддараш».
14.45 — «Юртара анайовхаш». Документальни фильмаш: «Мунссар Варнаева. Портрета штрихаш», «Дамо гIадама бетт», «Юрта боакам». Киножурнал.
15.40 — «Сеннен мишттем Iомабу ПТУ». Таллинерча Ерригсоюзни слесарий - инструментальщикий конкурсах.
16.10 — «Керддараш».
16.15 — «Лаьттен, сигален, форда тIехь».
16.45 — «Халкъашта машар беза» яхача документальни фильмаш премьера.
17.15 — «Закарпатски дегашаш». Ужгородера передача.
17.45 — «Поэзи». В. Бенна.
18.15 — «Интенсификаци-90». Iилман - технически прогресса карагIдаьккхараш юкъавохахьараш къахьегама производительность комплекси хьесапе даьхьаралли болча Ленинградски партийни организаци балхах.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Мультфильмаш».
19.20 — «Вай беш».
20.00 — «Документальни экран».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Далман вош». Телевизионни художественни фильм. 12-гIа сери — «Нахха [illegible]».
22.55 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранера гимнастика.
8.15 — «Мустахай». Телевизионни документальни фильм.
8.35, 9.35 — Истори. 5-гIа класс.
9.05, 13.20 — Французски метт. Хьеха 1-гIа шу.
10.05 — ПТУ дешархошта. Эстетически кхетам балор. Саги Iалаш.
10.35 — Д. Дефон цун киношка «Робинзон Крузом».
11.05 — «Шахматни школа».
11.40 — А. Н. Толстой. «Эрсий хамал».

21.00 — «Ха».
21.35 — СССР халкъа артиста К. Орбелина кулгалду Останкино Концертни студера Армена Пачахьааниен эстрадни оркестра концерт.
23.00 — «Краснотурьински». Телевизионни документальни фильм.
23.15 — «Керддараш».

19 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — Мультфильм.
8.45 — «Путешественникий клуб».
9.45 — «Дийнаньера поезд». Телевизионни художественни фильм.
11.20 — «Керддараш».
14.30 — «Керддараш».
14.50 — Пятилетка — хIаране гIулакх. Документальни фильмаш: «Цхьан партийни собрани», «Дийала анайовхаш».
15.15 — ДIалолх «Паяминь» яхача эрсий халкъа инструментальни оркестра.
15.40 — «Тха корреспондента дуц».
16.10 — «Керддараш».
16.15 — «...Яхайтта шу даьмин безахагIеш».
17.00 — Советски командаш дакъа лоаца хоккейха футболах дола дунен халкъашта юкъера вIашагIкхетар.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Шахматех йола дунен чемпионат. Информационни выпуск.
19.05 — Советски командаш дакъа лоаца хоккейха футболах дола дунен халкъашта юкъера вIашагIкхетараш.
21.00 — «Ха».
21.35 — Советски командаш дакъа лоаца хоккейха футболах дола дунен халкъашта юкъера вIашагIкхетараш.
22.20 — «Тахан дунен тIа».
22.35 — Шахматех йола дунен чемпионат. Информационни выпуск.
22.50 — Советски командаш дакъа лоаца хоккейха футболах дола дунен халкъашта юкъера вIашагIкхетараш.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранера гимнастика.
8.15 — «Ерманови гIургIа Iалашь - дезайтара [illegible]».
[illegible]
20.00 — «Бийса даьнъала хийла шун, бераш!».
20.15 — ДIалохк [illegible] фортепьянни трио.
[illegible]
15.30 — «Керддараш».
17.40 — «Са вIаьстен шераш». Телевизионни фильм.
18.10 — «Нохч-ГIалгIайчен [illegible]».

18.30 — «Атеистически темех» (нохчий меттала).
18.45 — «Йоккха гаргалниг». Документальни фильм.
19.10 — Кагирхой кхебаре — партийни йоакхе (гIалгIай меттала).
19.25 — Москвски Пачахьалкхен хора концерт.
20.00 — «Бийса даьнъала хийла шун, бераш!».
20.25 — БАМ еш да тхо.
21.00 — «Ха».
21.35 — «ГурахьаI дIадахна оаккаээр проданое да» яхача телевизионни художественни фильма премьера (ГДР).
22.40 — «Керддараш».

РАДИО

18 СЕНТЯБРЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хоттам (эрсий меттала).
8.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.36 — Симфонически музыка (гIалгIай меттала).
9.15 — Производства резерваш. «Мишта эц царех пайда?» (нохчий меттала).
9.30 — «Къона замане» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала).
10.00 — Передачай программа. Хоттам (эрсий меттала).
10.01 — «Партех дола ленински Iилмен вахаре из кхоачамдари». Беседа (эрсий меттала).
10.16 — «Хьаккаватачa хьамIашлелаярхошта». Концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — «Юртара вахар» (эрсий меттала).

УКВ

17.00 — Дунен халкъий музыка.
17.43 — «Патриотически хьакаш».
18.14 — «Къона оалаш».
18.30 — Сайрамара концерт.

19 СЕНТЯБРЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хоттам (эрсий меттала).
8.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.36 — Дайшенках дола илли (нохчий меттала).
11.15 — «ГIишлошъярхой». Зарисовка (гIалгIай меттала).
11.30 — «Октябра кхалла кхоагIа мехк бац». Радиокомпозици (гIалгIай меттала).
15.15 — «Вертталнача дозале» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
15.33 — «Социалистически лакха дийнахьа» (эрсий меттала).
[illegible]

Хоттам

Тахан республике гIолаш Грозне хуьналлуш мохкаш а болаш, йочан а йоцаш, малхбалехьара сенуьре 0—5 метр чIоагIа мух а хьехаш хилен фегара температура республике 20—25, Грозне 23—25 градус йовхал болаш хилен тарлу.

Кхоана мохкаш а болаш, йочан а йоцаш, цхьайолча моттигашка дохк а доалаш, тайп-тайпарча оагIорашка хьара сенуьре 3—7 метр чIоагIа мух а хьехаш хилен фегара температура буьйсана 7—12, дийнахьа 21—26 градус йовхал болаш хилен тарлу.

[illegible]

ЦКЪА ЯЗДАЬЧОХ ЦIАЬКХА А

ЦА ЕРЗАШ ГОВРГЬЯ ЧОВНАШ

Лорий дарбех ерза тугаш хилац хIама гупахьа доацаш, хьаьнале валача сага дега яь човнаш. Муа ца беш лешаш хул уж...

Массехк шу хьалха, вешта аьлча, 1981 шера ноябре беттe цхьоалагIча разрядех болхлой а болаш, хьахой декхараш кхоачашдергдолаш Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене чуйоагIача цIенош деча комбинате дIаийцар Арсамаковгlар Мустафен, Дебахани, Руслани. Цар болх бир 1983 шера ноябрь беттага кхаччалца. Цул тIехьагIа цIаьхха балхара дIабаьхар уж. ДIабахар шийса доацилгахи Арсамаковгlар хьа шоай балха меттаоттабе администраци декхарийла хилархи дувцаш яр укх шера 10 апреле арадаьннача «Сердало» тIа кела теха «Бехк малагIа ба?» яха статья.

Цу тIа укх мугIарий автора дуцар РСФСР КЗОТ-a бокъонаш гIоагагIча тайпара толха а я, ДСК администраце Арсамаковгlар балхара дIабаьха хилар.

Цхьабакъда, бехке бараштa тайзар де а, шоашкара дaьна гIалат сихха дIадаккха a сеплагIа бола декхарийла хилие управлени цIеноп деча комбинатен кулгалхоша редакцига дайтача накъата тIа шоаш цхьакка гIалат дилийта а дац. Арсамаковгlар балхара дIабахар доагIаш даь хIама а да, йоахар.

Хьакал шо, цIеноп деча комбината начальника Д. Кодзоевен кадрай отдела начальника Н. Трубицинен дайтача кьопага: «Балха хьацача хама йилла ха йистенларца дувзаденна, комбината вокхагIа волча прораба Р. Цугаева докладноех 1983 шера цхьоалагIча ноябре дена Арсамаковгlар Мустафен, Дебахани, Руслани шоай декхарех мукъабоалийталба».

ХIаьта администраце Арсамаковгlар балха дIавоцача хана техача приказа тIа аьннад: уж Грознерча Карл Либкнехта цIерагIча улицагIа хьалъеча объекте хьахой декхараш кхоачашдергдолаш хьаэцалба. Цхьабакъда, мел ха яккхо уж хьоц хьоахадаьдац. Цудуха РСФСР КЗОТ-а 29 статьяй шоллагIча пункто уж балхара дIабаха бокъо а дац.

Шийна чуйоагIача подразделене бехктокхамеча болхлоша леладу харцахьа гIулакх юхатоха а цар бокъо йоацаш балхара дIабаьха нах сиха балха юха оттабе декхарийла болча ЧИУС-а кулгалхоша, шоай аргIагIа хьалхарчарна бехк тIера а боаккхаш, Арсамаковгlар дIабахар законагIа доагIача тайпара даь хIама да аьнна, жоп дайтар редакцега. Ераш да цу документа тIара (цох документ лархIа доагIе) мугIараш: «Арсамаковгlар дезал балхара дIабахарах долча дешага ЧИУС-а вIашагIтехача профсоюза комитет хьежай, ДСК кулгалхоша укхаза къахьегама Законо толхадаь цхьаккха хIама дац». Цу «лоархIамеча» кахьата кIай кулг яздаьр ва Нохч - ГIалгIайчен гIишлон управлене вIашагIтехача профсоюзни комитета председатель А. Колоша.

Селларча бехктокхамеча наха боагIаш баьхаб Арсамаковгlар балхара дIа, яхаш, къамаргаш кхаркхьерзалцца дувце а кIай дар кIай хьланза дарrдоацилга ховш болча редакце болхлоша письмо дахьийтар Нохч - ГIалгIай облсовпрофен Нохч - ГIалгIай профсоюза обкомен шоаш леладеча кийса доацача гIулакхех ЧИУС-а а ДСК а кулгалхой дIакхетабар дехаш.

ХIаьта облсовпрофо цу дешага хьакара йола лаьрххIа комисси вIашагIтехар.

ГIулакх техачул тIехьагIа комиссе белгалдаьккхар, ДСК кулгалхоша Арсамаковгlар цхьаккха бехк боацаш балхара дIабаьха хилар.

Комиссе гучадаьхача кхоачамбоацараштa юкъе да укх тайпара дараш а: «Арсамаковгlар болх баьча шин шера уж цIаьхха а отпусе хиина ца хилара уж балхара дIабахара хьакъехьа долча накъаташта юкъе Р. Цугаева докладной хилча ца хилари».

Лоацца аьлча, комиссе баьсоцам бар шоай бехкагIа йоацаш болх ца беш Арсамаковгlар яьккхача хала царна доагIа алапи вокхагIа волча прораба Р. Цугаева чотагIа царна дIа а лулда, ниттa шин шера йоагIа отпуск а йойла, уж шоай балха юхаметта а оттаболба, аьнна.

Арсамаковгlар дезала хиина материальни ле юхаметтаоттадаьд. Из Iалаьмате дина хIама да. Цхьабакъда, хьано меттадоаладергда царна моральни даь зе? Диззача ах шерал совгIа йолча хана цхьаннахьа балха боацаш, йиш еха, бакъдар лехаш хийла учреждене пайарашка аха бийзаб Арсамаковгlар.

МалагIча таразаца озаргба хIама гупахьа доацаш цар яха бале, сенца дустаргда царна хинна халахетар?

ЗаконагIа доагIаш дола алапи юхадаларах доалийтеш из гIулакх? Далац. Ниттал хало АрсамаковгIарга ояйта, къахьегама кодекса дIадехараш гIоагагIча тайпара толхаде гIийрта кулгалхой бехктокхаме оза беза еттара чIоагIагIча тайпара. ХIана аьлча, шоашта АрсамаковгIар бакъболга шаьра ховшие а уж бехке бе, шоаш кIалкара бовла уж гIийртандаь.

Уж кулгалхой ба ДСК начальник Д. Колоев, вокхагIа вола прораб Р. Цугаев, кадрай отдела начальник Н. Трубицын.

ХIаьта из деррига дийдеш, цар гa доохаш яр Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене вIашагIтехача профсоюзни комитета председателa А. Колоша ДСК кулгалхой бакъбе гIерташ редакцега яь отписка.

Теша дов, ЧИУС а кулгалхоша цу наха даьча таIазарах лаьца дукха ца говш редакцега ховм бергхиларах.

А.-Г. УГУРЧИЕВ.

ФЕ ХИЛА

Укх тIехьарча шерашка — бийсашка а хIама дана бIарга да гуча хьалашка а автотранспорт сов дукха лелаш хиларах каст-каста моттигаш нийсалу гужевой транспорта а накъашка гIолла лелача чаркхаш тIарча кхача гIирсашта а машинаш тIеттаьш. Бахьан цаI да — баьдеча хана хIама дина бIарга ца гуча кхача хьалашкех накъагIа яьлача гIудалкхий, ворда хьалхашкахьа кIай ала болен тIехьашкахьа цIе ала болен фонараш хила еза йоагаш. ХIаьта а из вай республике кагахьа хулаш хIама дац.

Шалла райова Октябрьски яхача юрта вахача М. Адиева баьдеча хана лела мегаргволаш кийчъяь хиннаяц шоай гIудалкх. Баьдеча бийсанка фонараш яха йоацача гIудалкхаца Меснер-Юрт — Октябрьски накъагIа водаш тIехьа йоагIа легковой автомобиль тIаьхкийттай цунна. Из хатер хиннача мотте човнаш яьй гIудалкха тIа вагIачоа автомобила пассажирая.

Накъашка хатараш хулийтача баханех да тIехьакха сиха машинаш лехар. Цу хана машин доаккьона хала хул. Грозненски райове «Жигули» яхача автомашина водителa г. Аргуне вахача Т. Вахидова Аргун — Грозный накъагIа воагIаш кювета чу тIаккIалIаккхессай машин. Заводской райове ПАП-5 моторисгашa бола беш волча «Жигули» водителa А. Асуханова харцахьа оагIорахьа а хьайза, дуьхьала йоагIача трактора тIатехай машин. Уж шакхе а хатар хиннача мотте човнаш яьй водителашта а пассажирашта а.

НаьгъагIа лелара правилаш водителa бокъо яц, цатакьа сална из могаш воацаш кIаьдеенней вале транспортни средство лелa. Цо накъа тIа хьовзам бе тарлу.

ДIадахача кIирагIа (6 сентябрера 13 сентябре кхачалца) 22 автоавари хиннай НГIАССР накъашка, 7 саг ве а кхаьп, 24 сага човнаш а еш.

НГIАССР МВД ГАИ.

ХЬАМСАРА НОВКЪОСТИЙ!
ДIАХОХЬОШ ДА 1985 ШЕРА
«СЕРДАЛО»
ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА
Газет язду «Союзпечата» ерригача отделенешкеи агентствашкеи, предприятешкарча, учреждениешкарча, организацешкарча общественни уполномоченнеша.
Газет яздара мах: шера—4 соми 8 кепиги, ах шера—2 соми 4 кепиги.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бахктохкама секретара — 2-84-68; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленностен транспортан — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; кехаташ — 2-85-64; корректорска — 2-89-88.
НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадува шинарея ерен, шоаттен деношка

ЕФ00215. «Грозненский рабочий» издательство типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3910.